

63687

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAHNE SANATLARI (OPERA) ANASANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SAHNE SANATLARINDA
MAKYAJIN TİPİK UYGULAMA
MODELLERİ**

HAZIRLAYAN

Zibelhan DOLKAY

DANIŞMAN

Prof. Sevda AYDAN

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İZMİR 1997

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKUMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

Soyadı : DOLKAY

Adı : Zibelhan

Merkezimizce Doldurulacaktır

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe: Sahne Sanatlarında Makyajın Tipik Uygulama Modelleri

Yabancı Dil : The Typical Application Models of Stage Make-up

TEZİN TÜRÜ Yüksek Lisans Doktora Doçentlik Tıpta Uzmanlık Sanatta Yeterlik

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Fakülte :

Enstitü : Sosyal Bilimler

Diğer Kuruluşlar:

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan:

Basım Yeri:

Basım Tarihi:

ISBN

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı: AYDAN, Sevda

Ünvanı: Prof.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE

TEZİN SAYFA SAYISI: 110

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

- 1- SAHNE SANATLARINDA MAKYAJIN TİPİK UYGULAMA MODELLERİ
- 2- The typical application models of stage make-up.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :

- 1- Fondöten
- 2- Gölgeleme
- 3- Işıklendirme
- 4-

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER : (Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstrakt ve thesaurus'ları kullanınız.

- 1- Foundation
- 2- Shadowing
- 3- Lighting
- 4-

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

- 1- Tezimden Fotokopi yapılmasına izin vermiyorum
- 2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümün fotokopisi alınabilir
- 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

Yazarın İmzası:

Tarih: 31.03.1997

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ Sahne Sanatlarında Makyajın Tipik Uygulama Modelleri ” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

31/03/1997

Zibelhan DOLKAY

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün/...../1997 tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre Sahne Sanatları (Opera) Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi'ın konulu tezi incelenmiş ve aday/...../1997 tarihinde, saat 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerince sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

Prof. Serdar Aydın

S. Aydın

ÜYE

Prof. Dr. M. İzzet Bayraktar

ÜYE

YAR. DOÇ. DR. AYŞE ÖZEL

A. Özel

ÖZET

Araştırmamın ilk bölümünde sahne makyajının karakter yaratımında ne derece önemli olduğu, amacı ve tarihçesi üzerinde durulmuştur. Çeşitli makyaj malzemeleri, bunların kullanım yerleri ve amaçlarının incelendiği ikinci bölümün ardından, makyajın yüze, doğru bir sıralama içinde uygulanışı ele alınmıştır.

Yüz üzerinde (özellikle belirli tiplerin yaratılması sırasında) çeşitli değişiklikler yapılabilir. Bu aşamada ise, kullanılan malzemelerin özellikleri ve uygulama teknikleri konusunda ön bir bilgiye sahip olmak gereklidir. İşte tüm bu konuyla ilgili ayrıntılı açıklamalar çalışmamın dördüncü bölümünde ana detaylarıyla incelenmiştir.

Kimi zaman canlandırılacak olan karakter gereği oyuncu, kendi yüz uzuvlarının şekli üzerinde değişim veya düzeltme yapma gerekliliğini hissedebilir, örneğin; oyuncunun kendi dudakları kalın ancak canlandıracağı tiplerin dudakları ince ve küçük olabilir. İşte bu ve buna benzer yüz uzuvları üzerinde yapılması mümkün değişikliklere ve düzeltmelere, araştırmamın beşinci bölümünde yer verdim.

Verilen tüm temel bilgilerin ardından çeşitli yaş kategorileri ve belli başlı karakterlerin makyajları, uygulama aşamaları açısından tek tek ele alınarak, son bölümünde resimli örnekler şeklinde açıklanmıştır.

ABSTRACT

The first part of this dissertation is centered on what stage make-up is for, its history and its role in bringing out the character played on stage by actors or actresses.

Second part, where varied make-up materials and substances and the ways to use them are taken up, is followed by the part three in which the sequence and techniques of putting the make-up substances on are studied.

In certain cases, particularly when a player's facial appearance is to go through, due to the part to be acted, some changes, then, being well informed of the properties of the make-up materials or substances to be used and the techniques how to use or apply them become vitally important. These and similar issues are dealt with in part four.

Another aspect of stage make-up applications dealt with in part five covers the items such as "what is possible, what can be done" in situation where, due to requisites of the role to be acted out, a player's facial features are, through stage make-up application, to be tampered with, making lips, for example, look fleshier or nose longer than they actually are.

In the final part, make-up process, as a whole, is studied and illustrated in detail in terms of participants age, make-up types and application types.

ÖNSÖZ

Sahne makyajı; detay açısından sinema ve televizyon makyajından biraz daha farklı olarak, oyuncunun canlandıracağı karakteri, çeşitli teknik ve makyaj malzemeleri yardımıyla, yüz üzerinde gösterme sanatıdır.

Sahne sanatlarında başarı, sanatçının yeteneğinden sonra yansıtmak istediği rolün makyajına bağlıdır. Sahne makyajını ana detaylarıyla inceleyen bu çalışmamın, hem günümüz hem de yarının sanatçılarına daha bilinçli bir uygulama yolu göstereceğine inanıyorum.

Yaklaşık 1,5 yıldır sürdürdüğüm araştırmalarımın başlangıcında beni bu konuya yönlendirerek, gerek sahne yaşamındaki profesyonel deneyimleriyle gerekse de tezimin oluşma aşamasında göstermiş olduğu büyük gayretlerinden dolayı değerli hocam ve tez danışmanım D.E.Ü. Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölüm Başkanı Sayın Prof. Sevda Aydan'a, geniş bilgi birikimlerinden yararlandığım ve çalışmalarında büyük emeği geçen İzmir Devlet Opera ve Balesi'nin değerli makyözü Ömer Karaahmet'e, konuyla ilgili çeşitli kaynaklarını ve desteğini paylaştığım sayın hocam Necdet Aydın'a, araştırmalarım boyunca konuyla ilgili kaynak temininde büyük gayretler gösteren dostlarım Pınar Fourreau, Gül ve Jeremo Laurent, Ece Güngör ve Sayın Nurperi Aybat'a, tezimde yer alan çeşitli tiplemelere ait resimlerin fotoğraflandırılmasında büyük çabalar gösteren değerli fotoğrafçı arkadaşım Metin Kurt'a ve değerli İngilizce hocam H. İbrahim Aytan'a sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	V
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

A- MAKYAJA GENEL BAKIŞ

A.1. Makyaj Nedir?.....	3
A.2. Sahne Makyajının Amacı	3
A.3. Makyajın Tarihçesi	4
A.4. Yüzün Anatomik Yapısı	7
A.5. Yüzdeki Ana Çizgiler	8

II. BÖLÜM

B- MAKYAJ MALZEMELERİ, ÇEŞİTLERİ, KULLANIM YERLERİ VE AMAÇLARI.....	9
---	---

III. BÖLÜM

C- SAHNE MAKYAJIN UYGULANIŞ SIRASI.....	13
C.1. Cildin Temizlenmesi	13
C.2. Cildin Fondötenlenmesi	13
C.3. Gölgeleme ve Işıklendirme.....	14
- Alın	14
- Gözler	15
- Burun	18

- Yanaklar.....	18
- Ağız ve Çene.....	19
- Boyun	20
- Eller	22
C.4. Sahne Makyajının Uygulanışına Geçiş.....	23
C.5. Pudralama.....	24
C.6. Makyaj Sonrası Cilt Temizliği	24

IV. BÖLÜM

D- ÖZEL MALZEME VE TEKNİKLER YARDIMIYLA YÜZ ÜZERİNDE DEĞİŞİK EFEKTLER YARATMAK

D.1. Kaş Kapatma.....	25
D.2. Özel Burun ve Çene Yapımı	26
D.3. Takma Sakal ve Bıyık.....	28
D.4. Krep Saçın Kullanımı.....	31
D.5. Takma Kirpik Kullanımı	32
D.6. Peruk	32
D.7. Latex	34
- Latex Kullanılarak Yara İzi Yapmak	34
- Latex ve Pamukla Yüz Üzerinde Deformasyon Yapmak	34
- Latex ile Yaşlandırma (Stipple).....	35
D.8. Kel Başlığı	35
D.9. Yüze “ Ben ” Yapmak.....	36
D.10. Yaralar.....	37
- Ezikler.....	37
- Yanıklar	37
- Derin Kesikler	37
- Basit Kesikler	37
- Yara İzi.....	38
D.11. Takma Tırnaklar.....	38
D.12. Dişler	38

V. BÖLÜM

E. YÜZ UZUVLARI ÜZERİNDE YAPILMASI MÜMKÜN DEĞİŞİKLİKLER VE DÜZELTMELER

E.1. Alın	39
E.2. Kaşlar	39
E.3. Gözler	40
E.4. Kirpikler	44
E.5. Burun	44
E.6. Dudaklar	46
E.7. Çene	48
E.8. Yanaklar	48
E.9. Yüz Şekilleri	49

VI. BÖLÜM

F. YAŞ KATEGORİLERİ

F.1. Genç Makyajı	51
F.2. Orta Yaş Makyajı	51
F.3. Yaşlı Makyajı	54

VII. BÖLÜM

G. KARAKTER MAKYAJI

G.1. Gerçeğe Uygun Makyaj	57
G.2. Karakter Hakkındaki Herşeyi Öğrenme	57
G.3. Karakteri Hayalinde Canlandırma	57
- Genetikler	58
- Çevre	58
- Sağlık	58
- Çirkinlik	59
- Moda	59
- Yaş	59
- Kişilik	60

G.4. KARAKTERLER

- Kleopatra	62
- Kral Pharaoh	64
- Ortaçağ Dönemi Kadını ve Erkeği	66
- Rococo Dönemi Kadını ve Erkeği	68
- 1890 Dönemi Erkeği ve Kadını	70
- 1900 Dönemi Erkeği ve Kadını	72
- 1930 Dönemi Kadını	74
- Cadı	76
- Zenci	78
- Yargıç	80
- Gejša	82
- Çinli Kadın	84
- Çinli Erkek	86
- Silahşör	88
- Kukla Bebek	90
- Palyaço	92
- Şeytan	94
- Balerin	96
- Ayyaş	98
SONUÇ	100
KAYNAKLAR	101
ÖZGEÇMİŞ	102

KISALTMALAR

a.g.e.	:	adı geçen eser
Bk.	:	Bakınız
Fond.	:	Fondöten
Gölg.	:	Gölgelendirme
Işık.	:	Işıklandırma
sf.	:	Sayfa
S.plastic	:	Special plastic
tv.	:	Televizyon
vb.	:	ve bunun gibi
yy	:	Yüzyıl

GİRİŞ

Makyaj; insanlığın ilk çağlarından bu yana, farklı ihtiyaç ve amaçlar doğrultusunda çeşitlilikler göstererek, varlığını günümüze dek sürdürebilmiş bir yüz yapma sanatıdır.

Bir ressamın üstüne resim yaptığı tuvali ne ise, makyaj yapan oyuncunun yüzü de onun tuvalidir. Karakter yaratmanın kaçınılmaz bir parçası olan makyajın yardımıyla yaşlılık, iyilik, kötülük, güleryüzlülük, sağlıksızlık gibi, oyuncunun canlandıracağı rolün özelliklerine göre, kendi yüzünün görüşünden çok daha farklı çeşitli görünüşler sağlanabilir.

Rusların büyük tiyatro inkılapçısı Stanislavsky demiştir ki: “ Aktörler bir tipin cildi içine girebilmek için, onun dışarıdan görünüşünü göz önüne getirmeden çalışamaz, içlerinde yaşatamazlar. ” “ Makyaj masasının başına geçtiğim zaman yüzüme bir çizgi çizerim ve bir anda hiç duymadığım bir heyecan içinde kalırım, sanki yeni bir ilhamın doğuşunu sezer gibi olurum, çünkü hiç beklemeden, istediğim bir anlam vücuda gelmiştir.”

Yine başka bir büyük aktörde şöyle demiştir: “ İstedğim tipi sokakta, müzede, resim albümlerinde, karikatürlerde ararım. Eğer oynayacağım şahsiyetin yüzünü, şeklini evvelden tespit edemezsem rolüme çalışmam, onun ağzından konuşmam. ”

Sahne makyajı; oyuncunun temsil edeceği karakterin görünüş ve yüz ifadesini verebilmesidir. Yanlış açılardan gelen ışıkların yüz üzerinde yarattığı olumsuz etkileri önler, oyuncuya canlandıracağı karakterin psikolojisini daha iyi hissetmesinde yardımcı olur.

TV ve sinema için yapılan makyajın tersine, sahne makyajı daha derin olup, gölgeler ve hatlar daha belirgindir. Ancak renk abartılarının yapıldığı çok ağır ve maskemsi makyajlar, hem oyuncunun mimiklerini hareketsizleştirir hem de makyajın inandırıcılığını bozar.

Sahne makyajının uygulamasında eserin konusu, dönemi, oyuncunun canlandıracağı rolün karakteri, ırkı, mesleği, yaşı, zayıf ya da şişman oluşu, sakallı ya da peruklu olup olmadığı önem taşır.

Makyajı yüzüne uygulayacak olan sanatçı yüzünü iyi tanımalı, hatlarının ne gibi işlemleri yapmaya müsait olduğunu, ne şekilde değişimlerin uygulanabileceğini tamamen bilmelidir. Böylelikle daha sağlıklı bir sonuç elde edilebilir.

Makyaj tek başına bir karakter yaratamaz, sadece açığa vurulmasında yardımcı olur. Sanatçının oyunculuk gücü kuvvetli olmadıkça makyaj tek başına hiçbir şey ifade etmez. Bunun yanında, oyuncunun performansı her ne kadar iyi olsa da, kötü yapılan bir makyaj, seyirciye yansıtılmak istenen ifadenin gücünü azaltacaktır.

I. BÖLÜM

A- MAKYAJA GENEL BAKIŞ

A.1. Makyaj Nedir?

Makyaj genel anlamda bir yüzün güzelliğini veya kusurlarını gizleyerek ve estetik bakımdan değeri olan niteliklerini belirgin duruma getirerek artırmaktır.

Opera, bale, tiyatro, sinema ve tv. tiplerinde ise; oyuncunun yüzünü ve saçlarını, canlandıracağı karakterin özelliklerine uygun biçimde, çeşitli makyaj malzemelerinin yardımıyla değiştirme sanatıdır.

A.2. Sahne Makyajının Amacı

“ Niçin makyaj? İşte bu sorunun cevabını şu başlıklar altında toplayabiliriz:

a) Sahne ışıklarının yüzde yarattığı olumsuz görüntüleri ortadan kaldırmak: Oyun sırasında ışık direkt olarak ön taraftan ve yüzün yüksekliğine eşit olarak geldiğinde sağlıklı bir sonuç alınır. Ancak yukarıdan ya da yandan gelen ışık, yüzün çeşitli hatlarında, hiç de hoş olmayan gölgeler oluşturur. Aşağıdan gelen ışık ise gölgeleri yok eder ve makyaj sırasında yapılan natürel olmayan aydınlatmalar, kişinin yüzüne komik bir görüntü verecek kadar belirginleşir. Çene çıkık, gözler çökük ve ifadesiz, burun eğri ve daha birçok doğal olmayan görüntüler ortaya çıkar.

b) Tiplemedeki değişikliği sağlamak: Yüzde yapılması gerekli olan değişiklikler, yine makyajla elde edilebilir. Rol dağılımındaki çeşitliliklere göre yüz üzerinde değişimler olabilir. Burun biraz daha büyük ya da küçük, çene biraz daha çıkık, yanaklar daha çökük, vb. İşte tüm bu değişiklikleri bize makyaj sağlar.

c) Karakteri yansıtmak: Zaman zaman oyuncu çeşitli karakterleri sergileyeceğinden dolayı yaşlı birini genç, genç birini yaşlı, güzel birini çirkin göstermek durumunda kalabilir. Tüm bu karakter farklılıkları makyajla elde edilir.

d) Karakterin psikolojik etkilerini yansıtmak: Üzerinde dikkatlice çalışılan bir makyajda, psikolojik bir etki kazanılabilir. Oyuncu sahneye çıktığında, seyircinin bir şekilde ona karşı bir reaksiyon göstermesi gerekir; ona gülmeli, ondan korkmalı, ona

acımalı, vb... İcra edilen karakterden bir şey almalıdır. Makyaj bu izlenimi tam olarak verir ya da en azından buna yardımcı olur. ” (1)

A.3. Makyajın Tarihçesi

“ Makyaj ilk insanlarda; avcılık, dini tören ve halk şenlikleri sırasında çıkmıştır.

Avcılık: Başarılı geçen bir avın ardından insanlar koca bir ateş çevresinde dans eder, bu sırada da yüzlerini ve vücutlarını yağlar ve boyarlardı.

Dini Tören: Ayinlerde ilahların kılığına girmek ve onların kudret ve azametini temsil edebilecek tarzda korkunç başlık ve maskeler kullanılırdı. Bu maskeler tanrı, şeytan, ölü,vb. tiplmelerde olurdu.

Şekil 1: Yunan tiyatrosunda bir komedi maskesi

Halk Şenlikleri: Yunan tiyatrosunun doğuşuna neden olan eski Yunan trajedi şairi Thespis ve onun gezici korusu Dionisos tanrısı adına yapılan şenliklerde yüzlerini ve vücutlarını şarap tortusuna veya karadut rengindeki şerbete bularlardı. ” (2)

“ Eski çağlarda Çin ve siyam tiyatrosunda şeytanları ve ruhları canlandırmak için sadece estetik maske geleneği kullanılmaz, ayrıca oyuncular yüzlerini mavi, yeşil, sarı, kırmızı ve ölü gibi pembe beyaza da boyarlardı. ” (3)

(1) Baird, John F., Stage Make-up, sf: 5 ve 8 arası yorumlanmıştır.

(2) Arcan, İ. Galip: Tiyatroda Makyaj, sf: 8 ve 9 yorumlanmıştır.

(3) Meydan Larousse, Cilt: 8, sf: 279

Şekil 2: Eski Yunanlılardan kalma bir trajedi maskesi

“ Eski Mısırlılarda ise hem erkek hem de kadın makyaj yapardı. Pürüzsüz görünüme olan düşkünlüklerinden dolayı her ikisi de saçlarını kazıtıp, kusursuz, gösterişli ve briyantınlanmış peruklar takarlardı. Dudaklara kıvılcık sürülür, yanakları boyamak için ise,safranla karıştırılmış, kırmızı kil kullanırlardı. Rastıkla kaşlar koyulaştırılıp, göz kapakları yeşil malakitle boyanırdı. Göz pınarlarından başlayarak gözün üst ve altından kalın çizgiler çizerek,bu iki çizgiyi birbirine paralel olarak gözün dışına dek uzatırlardı.”⁽⁴⁾

“ Ortaçağ'da 14. yy.'daki ve daha sonraki miracle (mucize) oyunlarında oyuncular hayvanları, şeytanları, azizleri ve melekleri canlandırmak için şaşırtıcı gerçekçilikte makyaj yaparlardı.

Rönesans devrinin IV. Henry döneminde en beğenilen Gros Gulillaume adlı aktörü, yüz makyajı olarak kalın bir un tabakası, sakal olarak da çenesine, beyaz kuzu deri parçasını takardı.

16. ve 17. yy.'larda ünlü Commedia dell'arte oyuncularını; Pantalone, Arlequiona, Scaramuccia, vb. tipleri canlandırmak için gülünç maskeler takarlardı. ”⁽⁵⁾

“ 1860'da yağlı boyama tekniği ortaya çıkmıştır. Her ne kadar bir İngiliz aktör, bunu zamanında kendisinin peruklarda kullanılmak üzere, çeşitli renklerden oluşan bir hamur karışımı olarak ortaya çıktığını iddia etsede, orijinali Almanlara aittir. ”⁽⁶⁾

⁽⁴⁾ Baird, John F., Stage Make-up, sf: 1 yorumlanmıştır.

⁽⁵⁾ Meydan Larousse, Cilt: 8, sf: 279

⁽⁶⁾ Baird, John F.: Stage Make-up, sf: 4-5 arası yorumlanmıştır.

Şekil 3: 1650 yıllarının İngiliz Lady'si

“ 19. yy.'ın başlarına doğru, az da olsa makyaj sanatı üzerinde duruldu. Bu dönemde kostümler kabaydı ve karakter roller için kullanılan peruka ve sakallar ise oldukça basit maddelerden yapılıyordu. Sylock'un sahnede ilk canlandırma metodu, komik bir rol olarak seyirciyi güldürmeyi hedefliyordu. Ünlü bir Sylock olan Thomas Doggett, bu rol için gülünç bir kırmızı peruka ve sakal kullanırdı. Chartis Macklin, Sylock'un soytarı olarak değil de, siyah sakallı, kötü bir insan olarak canlandırdı. Macklin'den sonra her aktör bu rolü kendi fantazisine göre uyguladı. Sir Henry Irving'den sonra Sylock, yaşlı bir aristokrat olarak canlandırılmaya başlandı.

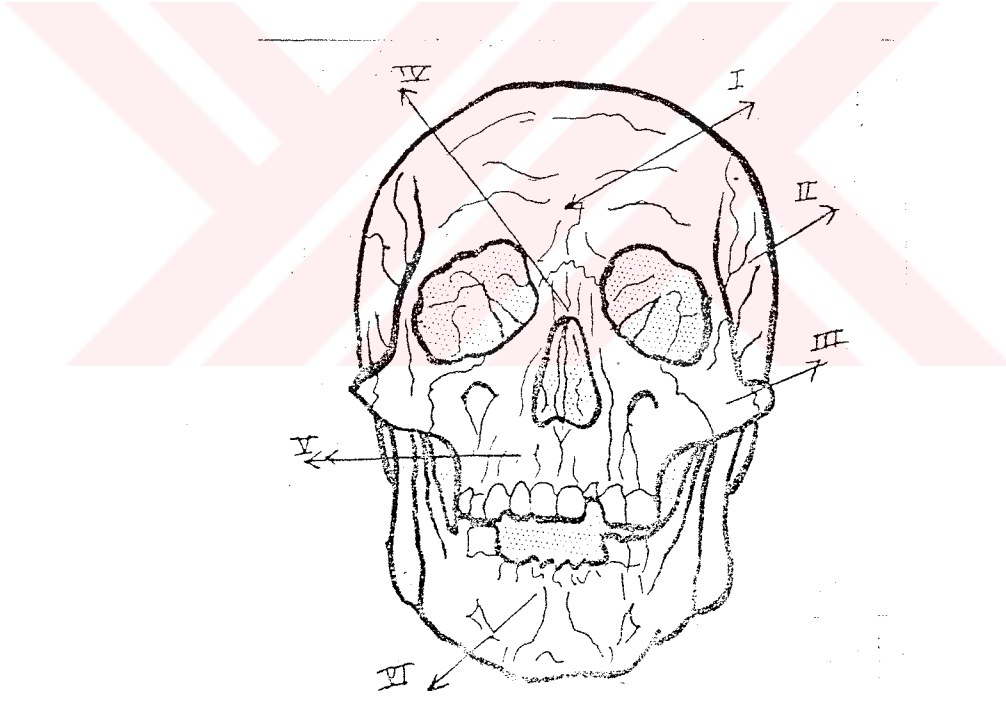

Şekil 4: 1886 yıllarındaki seyyar bir İngiliz kozmetik dükkanı

Bu devirde sahne, mumlarla ve gaz lambalarıyla aydınlatılıyordu. Bu da sahneyi ışıklandırmaya yetmiyordu. Fakat modern çağlarda, elektrik ile sahneyi ışıklandırma şekli tiyatroya girdiğinden beri, makyaj konusunda durmak gerekti. Çünkü modern ışıklandırma makyaj kusurlarını ele verecekti. Bu ışıklandırma şekli, yüzü renksiz gösterdiğinden, yüz rengini ve çizgilerini belirtmek için modern tiyatrodaki makyaj gereklidir. ” (7)

Günümüzde ise makyaj sanatı ve teknolojisi oldukça gelişmiş olup, yüzde yaratılmak istenen hemen hemen tüm değişim ve yaratıcılık unsurları artık kolaylıkla elde edilmektedir.

A.4. Yüzün Anatomik Yapısı

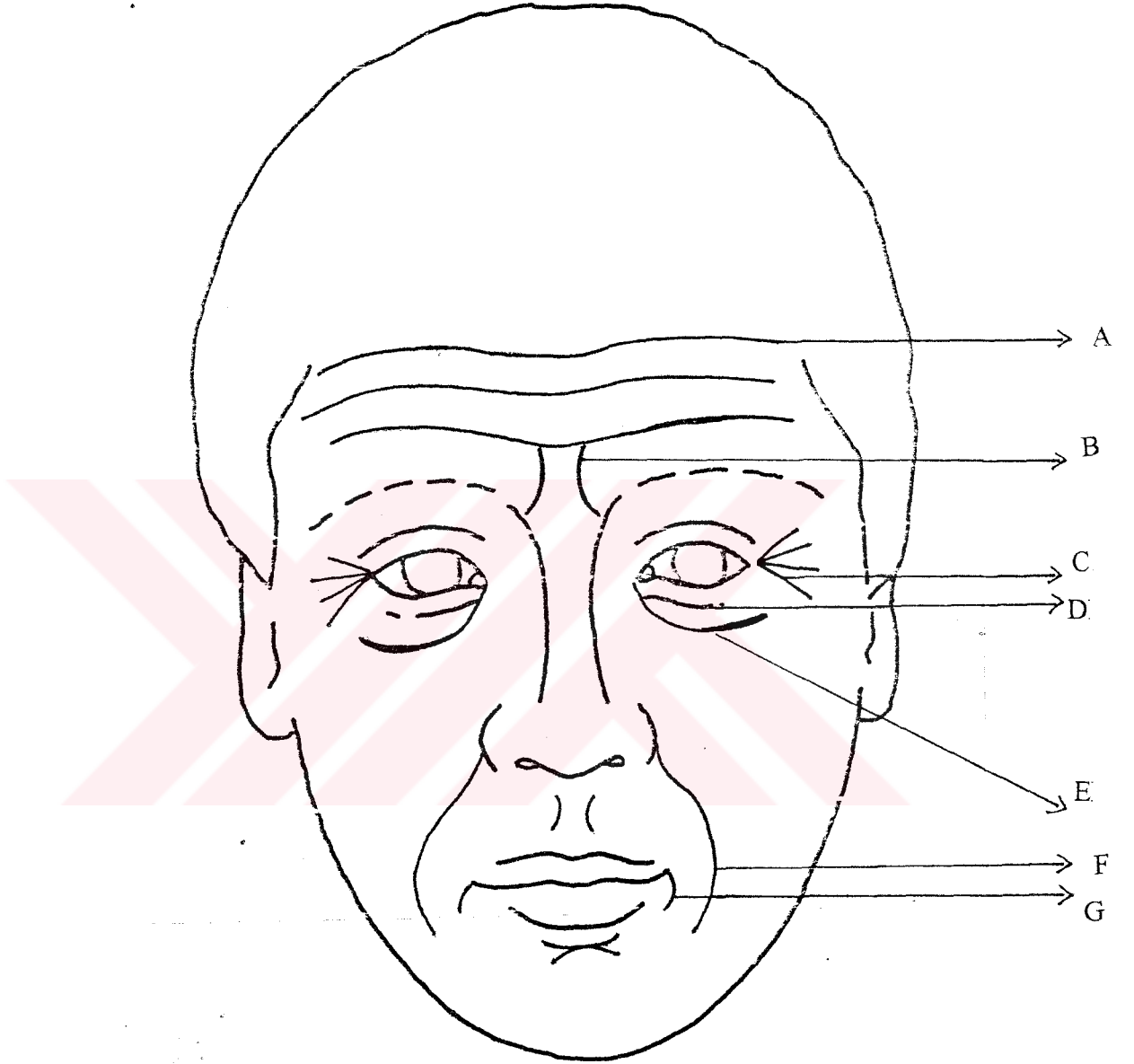

Şekil: 3. — Önden görünüme göre:
I. — Alın kemiği. II. — Şakak kemiği.
III. — Yanak kemiği. IV. — Burun kemiği.
V. — Üstçene kemiği. VI. — Ağız kemiği.

Şekil 5: Yüzün anatomik yapısı

(7) Meydan Larousse, Cilt: 8, sf: 279

A.5. Yüzdeki Ana Çizgiler

Şekil 6: Yüzdeki ana çizgiler

a. Alın çizgileri	b. Hiddet çizgileri	c. “Yelpaze” şeklindeki göz çizgileri
d. Göz altı halkaları	e. Göz torbaları	f. Gülümseme çizgileri
g. Ağız kenarı çizgileri		

II. BÖLÜM

B- MAKYAJ MALZEMELERİ, ÇEŞİTLERİ, KULLANIM YERLERİ VE AMAÇLARI

Araç ve gereçleri tanımak, uygulamaya geçmeden önce yapılması gereken en önemli şeydir. Günümüzde sahne, tiyatro ve tv makyajı üzerine makyaj malzemeleri üreten birçok kozmetik firmaları vardır. Bunlara örnek olarak “ Leichner ”, “ Krylon ”, “ Stein ”, “ Max Factor ” gibilerini gösterebiliriz.

Gölgelendirici (Shader) : Yüz üzerinde derinlik yaratmak amacıyla kullanılır. Toz, krem ve yağ bazlı olmak üzere üç çeşidi vardır.

Işıklandırıcı (Highlight) : Makyajın zeminini oluşturur. Amacı ise, kullanılan salon ışıklarının altında oyuncunun görüntüsünü tamamlayan deri rengini vermektir. Çeşitli tür ve rente olanları vardır.

Fondöten (Foundation) : Makyajın zeminini oluşturur. Amacı ise, kullanılan salon ışıklarının altında oyuncunun görüntüsünü tamamlayan deri rengini vermektir. Çeşitli tür ve renkte olanları vardır. (Bk.sf. 13-14)

Makyaj boyları : Çeşitli renk tonlarına sahiptir. İki türdür; su bazlı boylar (Aquacolor) ve yağ bazlı boylar (Creamcolor).

Göz farı (Eye shadow) : Krem veya toz halindedir. Islak fırça ile kullanılan su bazlı türü farlar da vardır.

Rimel (Mascara) : Kirpikleri belirginleştirmede kullanılır. Genellikle kahverengi ve siyah renkte olanları tercih edilir. Suya dayanıklı olanları da vardır.

Pudra (Powder) : Çeşitli renkleri vardır. Sahne makyajı için en ideal pudra Transparan pudradır.

Allık (Rouge) : Krem veya toz halindedir. Krem allıklar pudralama işleminden önce, toz allıklar pudralama işleminden sonra fırça ile sürülür.

Ruj ve dudak kalemi (Lipstick and Lip liner) : Dudakları renklendirmek ve şekillendirmek için kullanılır. Çeşitli renk tonları vardır. Ruj doğrudan doğruya sürülebilir fakat uygulama sırasında bir fırça kullanılması daha sağlıklı bir sonuç verecektir. Dudak

verecektir. Dudak kalemi ise dudağa istenilen şekli verir ve kullanılan rujun renginden bir ton daha koyu olması tercih edilir. Ayrıca, dudak rengiyle allık renginin uyum sağlamasına özen gösterilmelidir.

Göz kalemi (Eye Pencil) : Gözü belirginleştirmek için kullanılır. Bunun için ideal olan renk siyahtır. Yüz üzerindeki çizgileri derinleştirmek için de kahverengi kullanılır.

Eye liner: Sıvı ve krem bazlı olup, gözü şekillendirmede kullanılır.

Kaş kalemi (Eyebrow pencil) : Kaşları şekillendirmede kullanılır. En kullanılan renkler siyah ve kahverengidir. Bunlar yumuşak, mum uçlu kalemlerdir.

Tonik ve Temizleme sütü (Toner and Cleanser) : Temizleme sütü; cildi temizleyip, nemlendirmek için, tonik ise ciltteki gözenekleri açmak için kullanılır.

Gom (Spirit Gum) : Yapıştırıcı olarak kullanılır. Bu madde küçük bir şişe aseton içine çam sakızı atılarak da elde edilebilir. Yapışma gücünü arttırmak için çam sakızının miktarını arttırmak yeterli olacaktır. Ayrıca takma saç parçaları (sakal, bıyık, vb.), lastik yüz parçaları ve kel başlığı, peruk gibi şeylerin yapıştırılması sırasında da kullanılır.

Aseton (Acetone) : Gom çözücü olarak kullanılır.

Gom Çözücü (Spirit gum remover) : Aseton gibi yapışkan maddeyi çözmekte kullanılır.

Special Plastic : Kaş kapatma, burun ve çene üzerinde değişiklik yaratmada kullanılır.

Latex : Kauçuktan elde edilen bir maddedir. Sıvı bazlıdır. Yüz üzerinde deformasyon, yara ve kırışıklık yaratmada kullanılır. Fön makinasıyla kurutulduğu zaman ince bir zar haline gelir. Ayrıca latex; kel başlığı yapımında da kullanılır.

Plasto ve Burun macunu (Nose putty) : Çene, burun gibi yüzün belirli yerlerinde yapılacak ilave veya küçük değişikliklerde kullanılır.

Tuplast : Yüze “ ben ” yapmada kullanılır. Ayrıca yara gibi yüzde özel efektler yaratmada da kullanılır.

Diğer yardımcı gereçler:

Ayna

Tarak

Pamuk

Küçük makas

Kağıt mendil

Toka

Havlu

Süngerler (Naturel, sentetik ve kauçuk türlerinde)

Fön makinası

Krep saç

Cımbız

Alkol

Takma kirpik

Pudra pufu

Briyantın

Saç jölesi

Saç spreyi

Saç renklendirici sprey

Talk pudra

Çeşitli boyutlarda samur fırçalar

Takma sakal ve bıyık

Saçları tutacak pens veya saç bandı

Diş fırçası

Kel başlığı (Bald cap)

Şekil 7: Profesyonel makyaj malzemeleri ile donatılmış bir makyaj odası

III. BÖLÜM

C- SAHNE MAKYAJIN UYGULANIŞ SIRASI

C.1. Cildin Temizlenmesi

Makyaja başlamadan önce cildin çok temiz olması gereklidir. Cildin yağlı veya terli olması makyajın cilt üzerindeki kalıcılığını olumsuz yönde etkiler. Bunun için cilt tonikle temizlenir. Daha sonra makyaj altı yani nemlendirici sürülür. Eğer rol için tersi gerekmiyorsa, erkek oyuncuların makyaj öncesinde traş olmaları gerekir. Tonik yerine su karıştırılarak yoğunluğu azaltılmış alkol veya kolonya da kullanılabilir.

C.2. Cildin Fondötenlenmesi

Fondöten makyajın temelini oluşturur. Çeşitli tonları vardır. Eğer uygulanacak olan karakter için özel bir ton gereksinimi yoksa, o zaman ideal olan ton, çok açık renkli tenlerde 2 ton koyu, koyu tenlerde 1 ton açık renk fond. kullanmaktır. Eğer sonradan dudakların şekli değiştirilmeyecek ise fond. dudaklara da sürülür. Ayrıca, eğer erkek oyuncuların rol gereği sakal, bıyık kullanmaları gerekiyorsa bu alanlara da fond. uygulanmaz. Göz kapaklarına ve göz çukurlarına başka renkler sürülecekse, buralara da fond. sürmeye gerek yoktur.

Her zaman için fazla fond. kullanımından kaçınılmalıdır.

Fond. kullanımında önemli olan diğer bir konu ise roldeki şahsiyetin ırkı, yaşadığı ortam, yaşı ve sağlık durumudur.

Fondötenin çeşitleri ve değişik tonları vardır. Bunlar;

Katı Yağlı Fond. (Hard Grease Paint)

İnce ve orta kalınlıkta, stik (yapışkan) halindedir. Esas olarak opera, bale ve tiyatro makyajında kullanılır.

Yumuşak Yağlı Fond. (Soft Grease Paint)

Krem yapıdadır. Çok parladığı için sık sık pudralama gerektirir.

Sıvı Fond. (Liquid Base Paint)

Özellikle el ve boyun makyajı için idealdir. Yüze, küçük noktacılıklar halinde serpiştirilip, nemli sünger yardımıyla cilde yayılır.

Cake Fond.

Taş pudra görünümünde olup, nemli sünger ile cilde uygulanır. Ciltte hemen kuruduğu için çabuk hareket etmek gerekir. Bu tür fond. kullanımının ardından pudralama işlemine gerek yoktur.

Krem Fond.

Hafif nemli bir sünger yardımıyla yüzün geniş görünen bölgelerine (alın, yanaklar, burun ve çene) sürülür.

C.3. Gölgeleme ve Işıklendirme (Shadowing and Lighting)

Sahne veya kamera karşısında yüzün yapısını değiştirmek ve geliştirmek için gölg. ve ışıkl.ya ait kuralları ve fonksiyonlarını bilmemiz gerekir.

Bir yüzün daha az farkedilmesi için gölg., daha ilgi çekmesini sağlamak içinse ışıkl. yapılması gerekir. Diğer bir anlatımla yüksek yerler açık, derinlik verilmesi istenen yerler koyu renkle boyanır.

Yüzdeki küçük değişikliklerde; kahverenginde yumuşak göz kalemi, daha dikkat çekici çalışmalarda ise (özellikle seyirci ile oyuncu arasındaki mesafenin çok uzak olduğu sahne makyajlarında) krem bazlı gölgeleyici kullanılır. Bunlar cilde ince uçlu fırça ile uygulanıp, yine fırça yardımıyla cilde yayılır. Eğer gölg. kalemle yapılıyorsa, o zaman cilde parmak ucuyla yayılır.

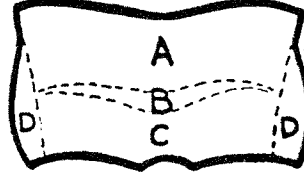
Sonuç olarak şu iki kural hiçbir zaman unutulmamalıdır:

- 1- Işıkl. olmadan gölg. tek başına istenilen etkiyi yaratamaz.
- 2- Yüksek yerler daima açık, derinlik verilmek istenen yerler de koyu renge boyanır.

Gölgelemeye ve ışıklandırmaya yönelik tüm işlemler parmak ucuyla ya da fırçayla, birbiri içinde kaybolana dek, fond.'i bozmadan, yavaşça yapılmalıdır.

Alın:

“ Alın, 5 düzleme bölünür: A ve C ön ve arka kemiklerdir. B iki çıkıntı arasındaki zayıf çukurluktur. D şakaklardır. (Şekil 8)

(Şekil 8)

Şakaklar, orta ve ileri yaş için hemen hemen her zaman gölgelendirilir. Ayrıca geniş yüzleri inceltmek için de aynı işlem yapılır.

Gölgeler, içteki köşede daha yoğun olup, saç çizgisine yaklaştıkça ışıktandırmaya eğilimlidir.

Eğer kırışmış bir alın etkisi yaratmak isteniyorsa, doğal çizgilerin takip edildiğinden emin olunmalıdır. Bu işlem için kaşlarınızı yukarı doğru kaldırın, ortaya çıkan çizgilerin içlerini gölgelendirin. Gölgelendirip derinlik verilen her çizginin altını ve üstünü de ışıktandırarak etkiyi güçlendirin.

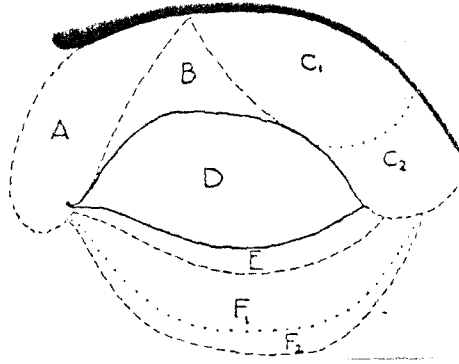
Alın yaşlandırmanın diğer bir basit metodu da; A ve C düzlemlerini ışıktandırıp, B çukurunu hafifçe gölgelendirmektir.”⁽⁸⁾

Gözler:

“ Canlandırdığınız karakter ne olursa olsun, o karaktere ait makyaja ihtiyacınız olacaktır. Karakter makyajlarında olsun, üç boyutsal makyajlarda olsun, göz makyajı çok önemlidir. Oyuncu, karakterin ortaya çizdiği göz makyajını oluşturmak zorundadır.”⁽⁹⁾

⁽⁸⁾ Arıkan Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 101 ve 102 yorumlanmıştır.

⁽⁹⁾ Arıkan Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 106

Şekil 9: Gözün düzlemleri

Şekil 9’da da gösterildiği göz birçok düzleme sahiptir. “**Düzlem A**, gözden burun köprüsüne doğru genişler ve nerdeyse her zaman yaş için gölgelendirilir. Arasına Doğulu makyajlar için veya derin gözlerdeki ağır gölgeleri gidermek için ışıklandırılır. Bu düzlemin merkezi genellikle bütün göz çukuru alanının en koyu bölümlerinden biridir.”⁽¹⁰⁾

Düzlem B de ise, genellikle A’nın gölgesi ile C’nin ışıklandırması arasında kalan bir geçiş bölgesidir.

Düzlem C, genellikle yaşlıların makyajı için ışıklandırılır. İlerlemiş yaşlarda kaşın dış köşesi sarkma yapabilir. İşte bu etkiyi yaratmak için C 1 güçlüce ışıklandırılır, C 2 de gölgelendirilir. Sık sık “yelpaze” ya da “karga ayağı” olarak da adlandırılan göz kenarı kırışıklıkları burada oluşur. Bu tip kırışıklıkları gölgelendirirken, çizgilerin birbirine yakın çizilmemesine dikkat edilmelidir. Aksi halde bu çizgiler uzaktan bir karaltı gibi görünecektir.

“ **Düzlem D**, göz kapağının kendisidir. Işıklandırılabilir ya da gölgelendirilebilir. Eğer tüm göz çukur olacaksa, gölgelendirilir. Fakat eğer göz yuvarlağının kendisi dışarı çıkarılmak isteniyorsa, ışıklandırılır. ”⁽¹¹⁾

“ **Düzlem E**, göz kamaştırıcı makyajlar için kullanılan düzlemdir. Ayrıca göz altında sağlıklı, cansız, zayıf bir etki yaratımında ilerlemiş yaşlarda ve yaşlanmış gözlerin kızarıklığını yansıtmak için burada kırmızı renk kullanılır. ”⁽¹²⁾

⁽¹⁰⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 106

⁽¹¹⁾ Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 109

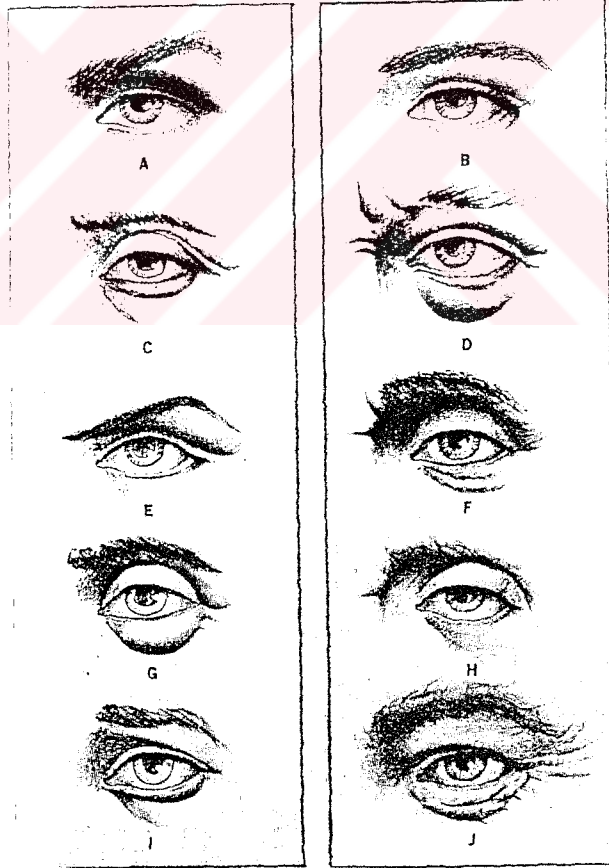
⁽¹²⁾ Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 109-110 yorumlanmıştır.

Düzlem F_1 , genellikle yaş için gölgelendirilir. Yaşın ve zayıflığın görüntüsünü verir.

Düzlem F_2 , “ arasıra girişler gölgelenir. Genellikle gölg. gözün iç köşesinden başlar, daha sonra alttaki köşenin doğrultusunda dıştaki köşeye hiç dokunmadan dolgunlaşır.”⁽¹³⁾ Ayrıca göz torbaları da bu düzlemde oluşturulur. (Şekil 10 A) Ya da ışıkl. ile yok edilir. (Şekil 10B)

(Şekil 10)

Şekil 11: Gölgelendirme ve ışıklandırmanın uygulandığı değişik göz taslakları

⁽¹³⁾ Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 111

BURUN:

Şekil 12: Burnun düzlemleri

“ **Düzlem A**, çok küçük bir çukurluktur. Hiddet çizgileri de bu çukurluğun köşelerinde oluşmuştur.

Düzlem B, burnun çıkıntılı bölümüdür. Yaşlandırmayı göstermede, burnun hatlarını keskinleştirmede ve daraltmada ışklandırılır.

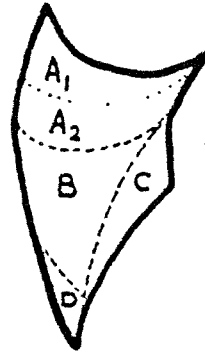
Düzeltilme makyajı sırasında da aynı düzlem üzerinde çalışılır. (Bk. sf. 46 “ Burun düzeltmeleri ”)

Düzlem C, yaş için ve burna daha büyük derinlik vermek için gölgelendirilir.

Düzlem D, burun kanatlarının olduğu alandır. Genellikle düzlem C ile birleşerek gölgelendirilir. Burun deliklerinin daha geniş olması için bunlar siyah kalemle çizilir ve üstleri ışklandırılır.

Düzlem E, Genellikle yaşlandırma için gölgelendirilir. ”⁽¹⁴⁾

YANAKLAR:

Şekil 13: Yanağın düzlemleri

⁽¹⁴⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 126-129 arası yorumlanmıştır.

Düzlem A₁ ve A₂, elmacık kemiğinin olduğu alandır. Yaşlandırmada ışıklandırılır.

Düzlem B, elmacık kemiğinin altındaki çukurluktur. Bu çukuru bulmak için, yanaklarınızı ağzınızın içinden emerek, dişlerinize doğru çekin. Bu düzlem yaşlandırma, yüzü ince ve dar gösterme, çökmüş bir yanak görünümü yaratılmak istendiğinde gölgelendirilir. Düzlem A, C ve D ışıklandırılır. (Şekil 14)

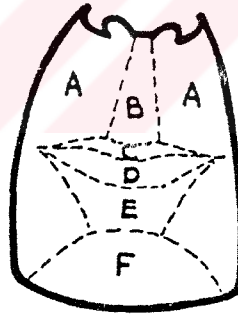

Şekil 14: Yanak üzerindeki gölg. ve ışıkl.

Düzlem C, burna ait kıvrımları içerir. Özellikle yaşlandırmada bu kıvrımların içi gölgelendirilir ve her iki yanına ışıkl. yapılır.

AĞIZ VE ÇENE:

Bu alan 7 düzlem içerir.

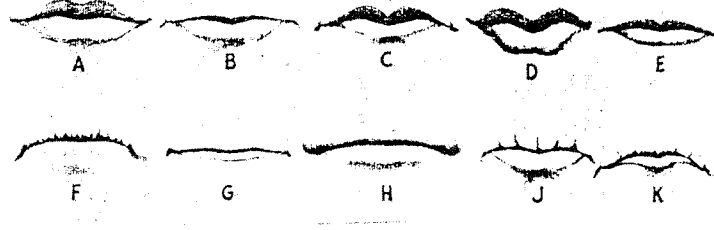

Şekil 15: 7 düzlemden oluşan ağız ve çene bölgesi

Düzlem B, genellikle orta ve ileri yaşlarla, kesin ve güçlü hatlara sahip karakter makyajlarında gölg. ile çukurlaştırılıp, her iki köşesi ışıklandırılır. Aynı sebeplere bağlı olarak **Düzlem E** üzerinde de çalışılır.

Düzlem E ve F, çeneyi ön plana çıkartmak için köşelerden ışıklandırılır. Eğer çene çok çıkık ise bu sefer ters bir işlem yapılarak çene köşelerden gölgelendirilir. (Bk. sf. 48 “Çene düzeltmeleri”)

Ağız ve dudak düzeltmeleri ve değişiklikleri için bk. sf. 47 “Dudak düzeltmeleri”.

Şekil 16: Değişik dudak şekilleri

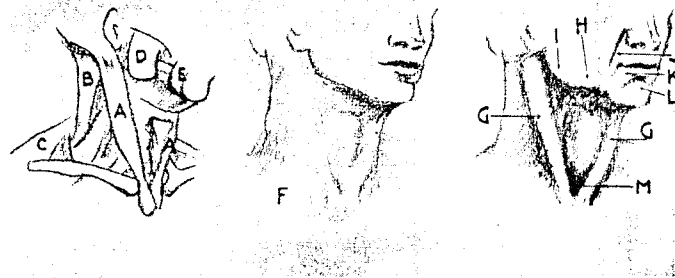
Dudakları yaşlandırmak için; dudaklarınızı büzün ve ortaya çıkan dudak üstündeki çizgileri ara ara gölgelendirip, ışıklandırın. Dudaklarda soluk, gri - mor tonunda bir ruj ya da, daha da iyisi, yüzünüze sürdüğünüz fond.’i buraya da uygulayıp, başka bir şey sürmemektir. (Bk. Şekil 17)

(Şekil 17)

BOYUN:

Boyunda, makyaj için önemli 4 çıkıntı vardır. Bunlar Şekil 18’de A, B, C ve D olarak gösterilmiştir.

(Şekil 18)

Yaş ilerledikçe gerdanda sarkmalar oluşur. Şekil 18’de A harfi ile gösterilen kaslar arasında çukurluklar oluşur. Aynı zamanda boyun üzerinde oluşan kırışıklıklarda yaşlılığın belli başlı göstergelerindedir.

Şekil 19: Makyajla yaşlandırılmış boyun

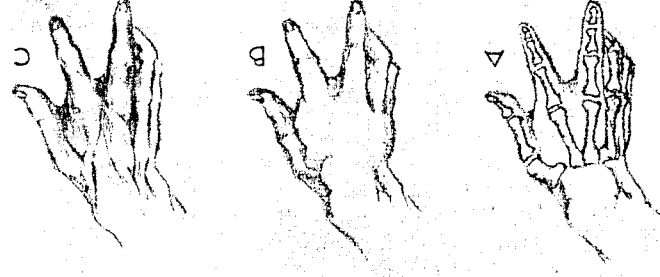
Boyun altında sarkmış bir gerdan görünümü yaratmak için başınızı boynunuza doğru burkun. Çene altında oluşan koyu yerleri gölgelendirin.

Boyun çizgilerini derinleştirirken doğal çizgileri takip edin. Gölg. yapılan her çizgi arasına ışıkl. yapın. (Şekil 20)

(Şekil 20)

ELLER:

Şekil 21: El kemikleri ve üzerinde yapılan gölg. ve ışıkl. alanları

“ Elleri yaşlandırmak için öncelikle, parmaklardaki kemiklerin ve el tarak kemiklerinin yüksek görünen kısımları ve parmakların yan duvarlarına gölg. yapılır. Arada kalan bölümler ışıklandırılır. Eğer oyuncunun doğal damarları belliyse bunlar takip edilirler. “ Damarların rengi, elin tipine ve rengine dayanır. Tamamiyle çıkıntılı olmayan damarlar sık sık açık yeşilimsi mavi renkte olurlar. Çok çıkıntılı damarlar daha derin bir mavi olurlar. ”⁽¹⁵⁾

Elleri yaşlandırmada Cake fond. kullanılması tercih edilir.

Bir başka yaşlandırma tekniği ise “Stipple” tekniğidir. (Bk. sf. 35)

Şekil 22: Makyajla yaşlandırılmış el

⁽¹⁵⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 141

C.4. Sahne Makyajının Uygulanışına Geçiş

Önceden belirtilen ön hazırlıkların yapılmasından sonra makyaja başlanır.

Eğer gerekli ise işleme öncelikle kaşlardan başlanır. Daha sonra sırasıyla gözler, yanaklar ve dudaklar üzerinde çalışılır. Aynı sıra gündelik makyajda da takip edilmelidir.

Kaşlar; kaş kalemiyle düzeltilebilir ya da koyulaştırılabilir. Kimi zaman yaratılmak istenen karakterin özelliğine göre kaşlar kapatılabilir. (Bk. sf. 25 “ Kaş Kapatma ”)

Göz kalemiyle göze şekil verilir. Burada önemli olan nokta, göz makyajının gözün şekline göre yapılmasıdır. Açık ya da koyu olmak üzere iki ton far birbirine iyice kaynaştırılıp, göz kapağının ucuna doğru solarak bitmelidir. Kirpikler, rimel ile belirginleştirilir.

Yanaklarda, krem ya da toz allık kullanılır. Ruj, çoğu zaman fırça yardımıyla, dudağın şekline göre sürülür. Dudak çizgilerini belirginleştirip çerçevelemek ya da dudak üzerinde değişiklikler yapmak için (örn; dudağı küçültmek, kalınlaştırmak, vb.) kullanılan dudak kalemi, kullanılan ruj renginden bir ton daha koyu olmalıdır.

Şekil 23: Sahne makyajının uygulama sırası

C.5. Pudralama

Yüzün pudralanması hem makyajı sabitleştirir hem de fond.'nin yağını alır. Böylece yüzün ışık altında parlamasını da önlemiş olur. Pudra; hafif vuruşlarla, makyaj yapılan alanlara uygulandıktan sonra, fazla pudralanan yerler yumuşak bir fırça yardımıyla düzeltilebilir. (Şekil 24)

Sahne makyajında en kullanışlı pudra, Transparan pudradır. Bu pudra, soluk ciltten koyu cilde kadar her ciltte kullanılabilir. Pudralama işleminde kadife puf kullanılır.

Renkli pudralar dörde ayrılır: Nörtlere, kahverengiler, sarılar ve pembeler.

Gündelik makyajda pudra, cilde fond. sürüldükten sonra uygulanır. Ancak sahne makyajında en son aşamada yer alır. Amaç ise, yüzdeki makyajın, kalıcılığını sahne üzerinde de uzun süre koruyabilmesini sağlamaktır.

(Şekil 24)

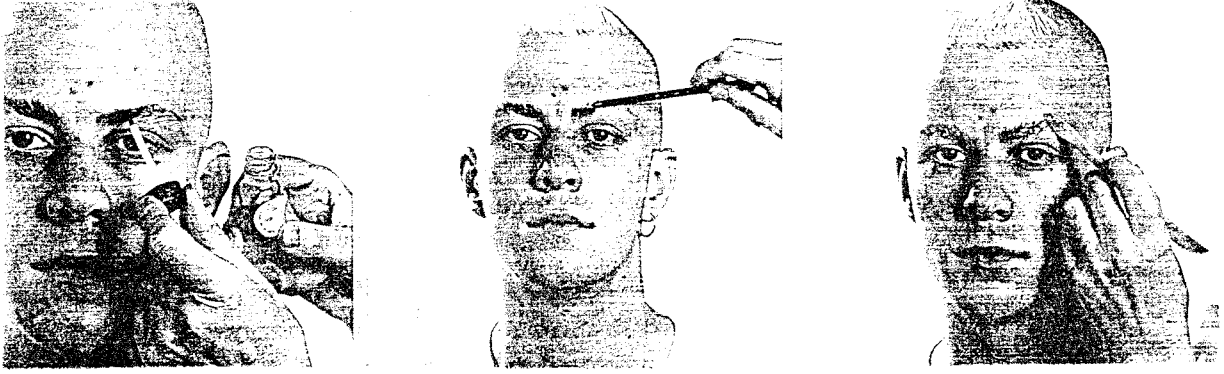
C.6. Makyaj Sonrası Cilt Temizliği

Makyajı silme için cilde temizleyici krem uygulanır. Ardından ıslatılıp sıkılmış bir pamuk parçası ya da temizleme kağıdının yardımıyla makyajın kabası alınır. Daha sonra yüze tekrar krem sürülerek, cilt özenle temizlenir. Makyajın tamamı silindikten sonra yüz ılık su ve sabunla yıkanır. Ciltteki gözenekler tonic veya soğuk su ile sıkıştırılır. Aynı işlem, su ile yoğunluğu alınmış alkol ya da kolonya ile de yapılabilir.

IV. BÖLÜM

D- ÖZEL MALZEME VE TEKNİKLER YARDIMIYLA YÜZ ÜZERİNDE DEĞİŞİK EFEKTLER YARATMAK

D.1. Kaş Kapatma

(Şekil 25)

- “ Kaşın üzerine gom (spirit gum) sürülür. Yapıştırıcının hemen kurumaması için bu işlem çabuk yapılmalıdır.
- İnce bir çubuk ya da diş fırçası sapıyla kaşın üstünü hafifçe bastırılır.
- Bu işlemin ardından Special Plastic ya da Naturo Plastic adı verilen madde, yine bir çubuk yardımıyla kaşın üstüne sürülür. Kaşları bloke etmenin en etkin yolu budur.
- Son olarak kapatılan kaşın üstüne uygun renkte bir fond. sürülür ve pudralanır. ”⁽¹⁶⁾

Eğer elinizde gom yoksa aynı sonuca, sadece special plastic kullanarak da ulaşabilirsiniz.

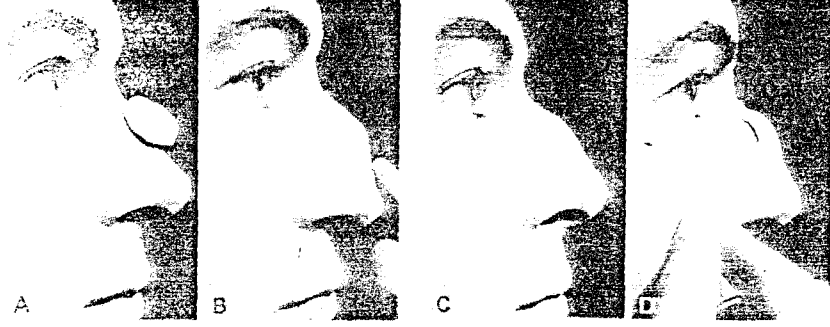
⁽¹⁶⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 80 yorumlanmıştır.

D.2. Özel Burun ve Çene Yapımı

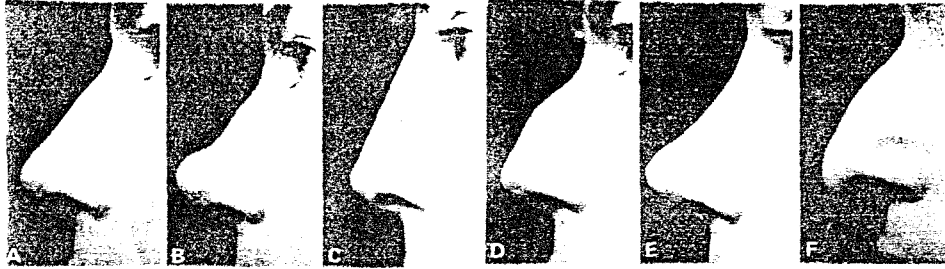
- “ Burun üzerine yapılacak herhangi bir değişime başlamadan önce, special plastic adı verilen maddenin, üzerine konulacağı alan ter, nem ve yağdan arındırılmalıdır. Bunun için kuru bir bez ya da kağıt mendil kullanılır. S. plastic konulacak bölgeye, az bir miktar gom sürülür ve kurumaya bırakılır.
- S. plastikten yeteri miktarda koparılır, parmakların arasında ezilerek, yumuşatılır. Kalem biçiminde, ince, uzun olarak yuvarlanır ve değişikliğin yapılacağı yere yapıştırılır. Sonra arzu edilen şekil verilir.
- S. plastiğin cilt üzerine yerleştirilmesi sırasında yassı, uzun bir tahta çubuk kullanılacağı gibi, aynı işlem parmak yardımıyla da yapılabilir. Macun iki yana eşit olarak düzgünce yayılmalıdır.

- S. plastiğin burun üstündeki kalıcılığını sabitleştirmek için bu madde üstüne ve kenarlarına, bir fırça yardımıyla latex sürülür.
- Burun üstüne yapıştırılan madde istenilen şekli alınca bütün yüze ve burna fond. sürülür.”⁽¹⁷⁾

(Şekil 27)

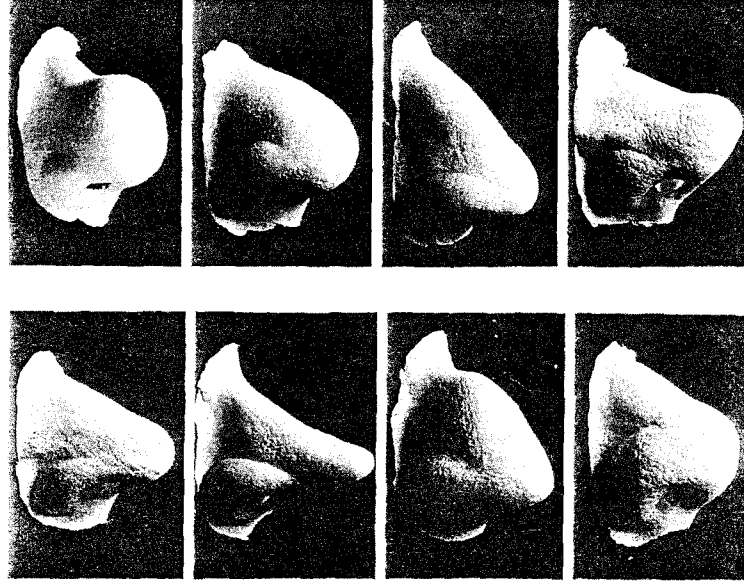
Tüm bu işlemler sırasında kullanılan S.plastic yerine Türkçede Nazankit adı verilen Plastici ya da Nose Putty adlı malzemeler de kullanılabilir. Bunlar macun özelliği taşır. Bu maddenin, uygulanacağı bölge tonikle temizlenir. Ardından yumuşak ve yoğurulmaya müsait bir madde olduğu için parmaklarla istenilen şekil verilir. Daha sonra tonikle temizlenen bölgeye gom sürülür ve üstüne yapıştırılır. Kenar gölgeler, kişinin kendi cildine doğru sıfırlandıktan sonra fondötenlenip, pudralanır.

Şekil 28: Special Plastic ile yapılmış burun modelleri

Takma Burunlar : Kauçuk ve soğuk köpükten elde edilmiş takma burunlar vardır. Bunlar çeşitli boyutlarda olabilir. Yapıştırılmaları için gom kullanılır. (Şekil 29)

⁽¹⁷⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 91 yorumlanmıştır.

(Şekil 29)

D.3. Takma Sakal ve Bıyık

(Şekil 30)

Gri-mavi bir makyajla yeni traş olunmuş görünümü verilebilir. Kirli sakal görünümü elde etmek için hafif nemli kauçuk sünger kahverengi ya da siyah renkteki boyaya hafifçe banarak, yüze nazik vuruşlarla uygulayın. Ya da sakalın yapılacağı yere gom sürüp, küçük kısa krep saç parçaları yapıştırın. (Şekil 30)

A

B

C

D

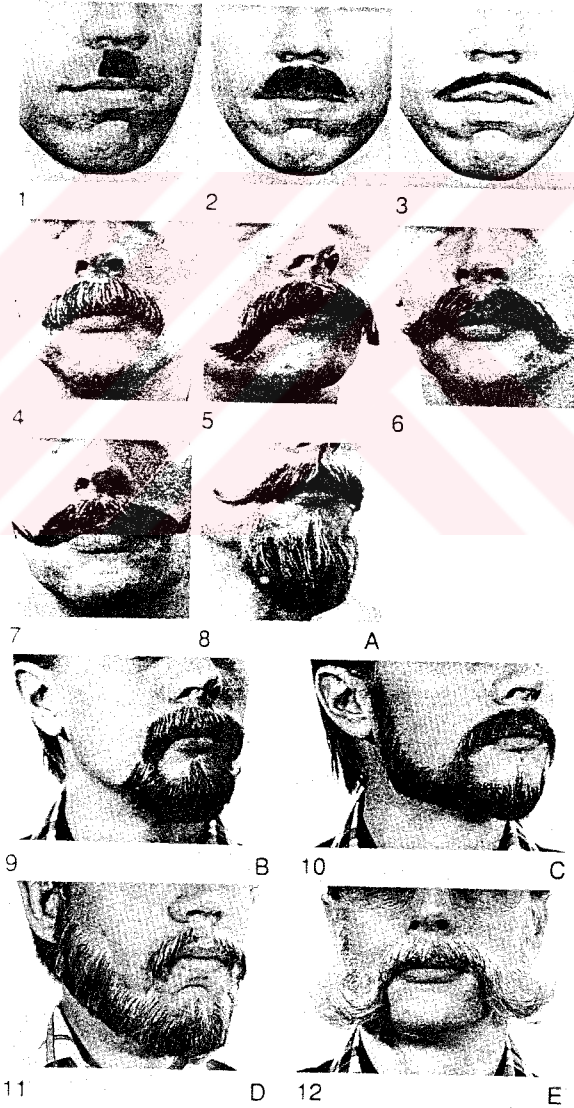
E

(Şekil 31)

- “ Takma sakal veya bıyığın yapıştırılacağı alanlar dışındaki tüm yüz fondötenlenip pudralanır. Daha sonra, bu boş bırakılan bölgelere gom sürülüp, hafifçe kuruması için beklenir. Bu madde, üzerinde çalışılan bölgede oluşabilecek terlemeyi de engeller. (Şekil 31 A)
- Eğer hem bıyık hem de sakal takılacak ise, işleme sakaldan başlanır. Sakal yapıştırıldıktan sonra, cildin kenarında oluşan şeritler, kuru bir sünger ya da kadife puf yardımıyla yavaşça bastırılarak alınır. (Şekil 31 B)
- Sakal üzerinde herhangi bir değişiklik yapılması istenirse, tırnak makası kullanılarak istenilen biçim verilebilir. Eğer sakalın dolgun görünmesini isterseniz, saç spreyi ya da saç jölesi ile kabarık bir görüntü elde edilebilir. (Şekil 31 C)
- Takma bıyık kullanımında ise, yapıştırma işlemi ortadan başlayıp kenarlara doğru yapılır. Yapıştırmanın yapıldığı sırada aktörün güler pozisyonda olmasına özen gösterilmelidir. Aksi halde bıyık, gülümseme sonucu oluşan çizgilerin üzerine yapışabilir. (Şekil 31 D)

- Eğer yapıştırılan bıyık, eğri büğrü duruyor ya da şekli üzerinde herhangi bir değişiklik yapılması gerekiyorsa, bunun için uygun bir renk seçilerek, ince bir fırça yardımıyla istenilen değişiklik yapılır. Bu işlem için krem bazlı liner kullanılır. (Şekil 31 E) ”⁽¹⁸⁾

Bir kere takılmış sakal ya da bıyık, başka bir kez yine yapıştırılırken önce mutlaka çitilenmeli, temizlenmelidir. Aksi halde, kuruyan gom üstüne yeniden gom tutmaz. Ayrıca kaşlar, bıyık ve sakal ile hem kalınlık hem de renk tonu açısından birbirine uyum sağlamasında yarar vardır.

Şekil 32: Değişik tipteki sakal ve bıyık şekilleri

⁽¹⁸⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 24-25 arası yorumlanmıştır.

D.4. Krep Saçın Kullanımı

A

B

C

(Şekil 33)

- “Gerçekte bıyığın rengi, saçın renginden biraz farklı olabilir. Ancak sahne makyajında, aktörün saçına ya da peruğuna aynı renkte bir bıyık yapılmalıdır. Aksi halde seyirci, yapılanın bir hata olduğunu zannedecektir. Bu işlem için 75 mm.’lik bir krep saç alın ve bunu buharlı ütünün ya da nemli bir bezin altında düzleştirin. Bıyık yerinin olduğu bölgeye fond. sürülmemesine özen gösterilmelidir.
- Krep saç ortadan kesilir ve bir kısmı kullanıma hazır olacak şekilde birbirinden tel tel ayrılır. Saçın çok kısa kesilmemesine dikkat edilmelidir. Aksi takdirde yapıştırırken altın çekmek zorlaşacaktır. Çizilen bıyık şeklinin yarısına gom sürülür. Daha sonra bir parça saç, parmak yardımıyla gomun üzerine yerleştirilir ve bastırılır. Saçın, yapıştırıcıya daha iyi temas etmesi için ince, uzun bir çubuktan yararlanılır.(Şekil 33 A)
- Bıyığın ortasındaki kıllar genellikle düz olarak aşağıya, diğer kısımlarsa dudak kenarlarına doğru uzar. Bıyığın biçimine göre, diğerlerinden daha kısa olmak üzere, üçüncü bir kat eklemeye ihtiyaç duyulabilir. (Şekil 33 B)

- Yapıştırma işlemini bittikten sonra saçlar, üst dudaktan taşmayacak şekilde tırnak makasıyla uçlarından kesilir. (Şekil 33 C) ”⁽¹⁹⁾

D.5. Takma Kirpik Kullanımı

(Şekil 34)

“ Takma kirpiği kullanmadan önce göz kirpiklerinin yağlı olmamasına dikkat edilmelidir.

- Takma kirpiğe yapıştırıcıyı sürün. Çenenizi yukarı doğru kaldırıp, aşağı doğru bakın. Cımbız yardımıyla bunları kirpik diplerine yapıştırın. Yapıştırma işlemi içten dışa doğru olup, dış uçlar, doğal kirpiklerin dış uçlarından daha yukarıda olmalıdır. İşlem bitince kirpiklere rimel sürün. (Şekil 34)
- İstenirse, ortadan başlayıp dış köşeye doğru uzanan yarım kirpiklerde kullanılabilir. Ancak bunlar doğal görümlü olup, kalın olmamasına dikkat edilmelidir. Aksi halde naturel bir görüntü ortaya çıkmaz. Takma kirpiklerin görünümünü balanslamak için üst göz çizgisinin iç köşesine dek eye liner ya da göz kalemiyle çizgi çekilir. Gerçek kirpiklerle takma kirpikleri bütünleştirmek için doğal kirpik uçlarına rimel sürülür.”⁽²⁰⁾

D.6. Peruk

Peruk, yüz makyajı tamamlandıktan sonra takılır. Peruk, maskenin karakterinde önemli ölçüde söz sahibidir, bu nedenle çok dikkatli seçilmeli ve takılmalıdır.

⁽¹⁹⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 25-26 arası yorumlanmıştır.

⁽²⁰⁾ Swinfield, Rosemarie: a.g.e., sf: 26 yorumlanmıştır.

A

B

C

(Şekil 35)

- “ Öncelikle saç geriye doğru taranır. Uzun saçlarda aynı işlem, geride topuz yaparak uygulanır.
- Peruk önden arkaya doğru takılır. Şakak tarafından tutulup, alın tarafı başa geçirildikten sonra, parmaklarla tutulan yan taraflar aşağıya doğru kuvvetlice çekilir. Öyle ki, peruk, başa sımsıkı oturmalı ve alın tarafından oyuncunun kendi saçını gözükmemelidir. Ayrıca peruğun alın kısmında hiç bir buruşuk nokta kalmamalıdır. (Şekil 35 A)
- Kuru bir sünger ya da puf yardımıyla tülün kenarları deriye hafifçe bastırılır. Yapıştırıcı iyice kuruduğu zaman peruğun kenarlarıyla deri, bütün bir görünüm alacaktır. Bu görünümü sabitleştirmek için fond. sürülür. (Şekil 35 B, C) ”⁽²¹⁾

Yapıştırma metoduyla başa yerleştirilen peruklar dışında, başın çeşitli kenar bölgelerine toka takılarak sabitleştirilen peruklar da günümüzde oldukça sık kullanılmaktadır.

⁽²¹⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 27 yorumlanmıştır.

D.7. Latex

Latex kullanılarak yara izi yapmak:

(Şekil 36)

- Yara izinin yapılacağı yere fırçayla latex sürülür. Yara çizgisini oluşturmak için derinin her iki yanı birbirine sıkıştırılıp, fön makinasıyla kurutulur. Daha sonra üzerine fond. sürülür. (Şekil 36)
- Yapılmak istenen yaranın derecesine göre boyama yapılır; taze yara, iyileşmekte olan yara, vb.). Bunun için kestane rengi ile koyu kırmızı renkler tercih edilir.

Collodion (Kollodion), burun macunu ve yara plastiği gibi maddeler de yara yapmada kullanılabilir.

Latex ve Pamukla Yüz Üzerinde Deformasyon Yapmak

Latex sürülmüş olan yüzün belirli bölgelerine önceden, küçük parçalara ayrıştırılıp, inceltilmiş pamuklar konur. Ve tekrar üzerine latex sürülerek, fön makinasıyla kurutulur. Ardından fond. ve pudra sürülür.

Latex ile Yaşlandırma (STIPPLE)

A

B

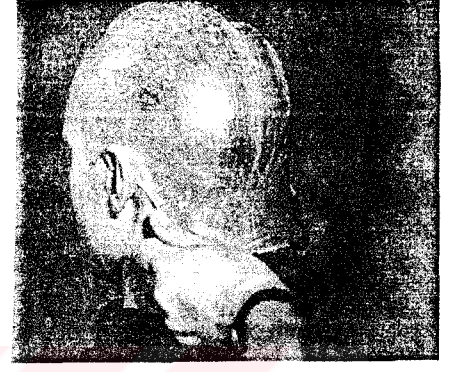
(Şekil 37)

“ Sıvı latex, fondötenleme işleminden önce cilde, kırmızı kauçuk bir sünger yardımıyla, parmak uçlarıyla gerilmiş olan alanlara sürülür. (Şekil 37 A) Fön makinasıyla kurutulduktan sonra, normalden daha soluk bir fond. seçilerek hafifçe sürülür. Gerekli görülen yerlere gölg. ve ışıkl. yapıldıktan sonra cilt pudralanır. (Şekil 37 B) ”⁽²²⁾

D.8. Kel Başlığı

Kel başlıklar plastik veya latex kauçuktan yapılır. Kel başlığının yerleştirilmesi aşamasında saçlar başa iyice yatırılır. Bu aşamada saç jölesi kullanılması tavsiye edilir. Kel başlığı, önden arkaya takılır. Başlığın kenar kısımları kaldırılarak altına gom sürülür. Birkaç dakika beklendikten sonra alın kısmından başlayarak hafifçe cilde bastırılır. Aynı işlem başın arka kısmında da uygulanır. Yerleştirme işi bittikten sonra kel başlıkla cildin birleşme sınırlarına daha doğal bir görünüm vermek için kenarlar aseton ile inceltip, cilde sıfırlanmaya çalışılır. Ancak, kullanılan malzeme dolayısıyla hafif bir hat kalacaktır. Son olarak fond. ve pudra uygulanır.

⁽²²⁾ Swilfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 112 yorumlanmıştır.

(Şekil 38)

Kel Başlığın Yapılışı : Öncelikle plastik manken başı üzerine bayan çorabı geçirilip, üzerine latex dökülür ve kurumaya bırakılır. Bu bize hem kalınlık hem de sağlamlık vererek birden fazla kez kullanma rahatlığını sağlar. Kel başlığına renk vermek içinse, hazırlık aşamasında latex'in içine sıvı bazlı fond. eklenerek karıştırılır ve o şekilde kalıba dökülür.

D.9. Yüze “ ben ” Yapmak

“ Bazen canlandırılacak olan rol gereği yüze ben yapmak gerekir. Bunun için hazır yapılmış benler vardır. Bunlar istenilen yere yapıştırılır. Bunun yanında göz ya da dudak kalemiyle istenilen yere, kalemi dikine tutup, olduğu yerde burarak, irice bir nokta halinde boyayarak ben yapılabilir. ”⁽²³⁾

Ayrıca Tuplast adı verilen malzeme de kullanılabilir. “ Ben ” yapılacak bölge ter, nem ve yağdan arındırılmalıdır. İstenilen yoğunluk ve büyüklüğe göre kullanılır. gom yardımıyla cilde yapıştırılır. Gomu süreceğiniz bölgeye fond. uygulamaktan kaçınım, aksi halde gom yapışkanlık özelliğini kaybeder.

⁽²³⁾ Arcan. İ. Galip: Tiyatroda Makyaj. sf. 54 yorumlanmıştır.

D.10. Yaralar

Ezikler : “ Ezikler için kırmızı, gri, mor, yeşilimsi sarı renkler kullanılır. Taze ezikler, daha kırmızı, daha eski ezikler, daha sarıdır. ” ⁽²⁴⁾ Bu renkler, fond. rengi içinde yumuşakça yedirilmelidir.

Yanıklar : Yanık yara yapmak için deriye Stipple uygulanır. (Bk. sf. 35)

Derin Kesikler : “ Yaranın yapılacağı yere gom sürülür. Üstüne s.plastic yapıştırılır. Keskin bir aletle s.plastic üzerinde ince, uzun bir yara izi oluşturulup, içi koyu kırmızıyla boyanır. Yeni oluşmuş yaralanmalarda, yaralı bölgenin çevresinde hafif kızarıklık oluşabilir. ” ⁽²⁵⁾

(Şekil 39)

Basit Kesikler : “ Parmak ucuyla, kırmızı rengin hakim olduğu yara çizgisi fond. rengeyle kaynaştırılır. Ortasına daha koyu renkte bir kırmızı renk çizilir. Yaranın derinliği, ortası siyahlaştırılarak kuvvetlendirilir. ” ⁽²⁶⁾

(Şekil 40)

⁽²⁴⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 162

⁽²⁵⁾ Swilfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 89 yorumlanmıştır.

⁽²⁶⁾ Swilfield, Rosemarie: a.g.e., sf: 88

Yara İzi : “ Yara izi yapmak için Collodion adı verilen malzeme ince bir fırça yardımıyla, izin yapılması istenen yere sürülür ve kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra üstüne kırmızı, kahverengi ve sarı karışımı renkler, ince bir fırçayla, yapılan yaranın üzerine sürülür. Kenarlar ışıklandırılır. Collodion asetonla ciltten çıkarılabilir. Ancak bu maddenin cildi tahriş etme riski vardır. ” (27)

(Şekil 41)

D.11. Takma Tırnaklar

“ Uzun tırnaklar yapmak için, kullanılmış fotoğraf filmleri kullanılabilir. Bunlar normal tırnak yapıştırıcılarıyla tutturulabilir, oje veya boyayla renklendirilebilir. ” (28)

D.12. Dişler

“ Eğer oyuncunun kendi doğal dişleri çok beyaz ise ve bu canlandıracağı karakterin görüntüsüne ters düşüyorsa, diş minesi uygun bir gölgeyle koyulaştırılabilir. Aynı işlem için siyah kaş kalemi de kullanılabilir, fakat bu, oyun sırasında rötuşlar gerektirebilir.

Siyah diş minesi dişin köşelerini pürüzlü yapmak için de kullanılabilir. ” (29)

“ Nikotin lekeleri için, eğer doğru gölgeye sahip değilseniz, kalıp makyajının uygun gölgelerini kullanabilirsiniz veya renkleri karıştırabilirsiniz. ” (30)

(Şekil 42)

(27) Swilfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 90 yorumlanmıştır.

(28) Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 163

(29) Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 142 yorumlanmıştır.

(30) Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 143

V. BÖLÜM

E. YÜZ ŞEKİLLERİ ÜZERİNDE YAPILMASI MÜMKÜN DEĞİŞİKLİKLER VE DÜZELTMELER

Yaratılmak istenen karakterin özelliğine göre yüz uzuvlarının biri ya da birkaçı üzerinde, ifadenin gücünü görsel olarak arttırmak için bazı değişiklikler yapılabilir. Bu değişiklikler; çeşitli makyaj malzemeleri ile yapılır. Daha zor ve özel çalışmalar, plastik malzemelerle yapılabilir.

E.1. Alın

Yüzdeki diğer uzuvlar gibi alında bir karakterin ifadesini göstermesinde rolü vardır. Örnek olarak, düz ve açık bir alın ile çizgili ve dar bir alın arasında görünüş ve anlam farkı vardır. Düşünce, hiddet, üzüntü gibi ifadeleri belli etmekte alının rolü büyüktür.

Düşük Alın : Saç çizgisi hizasındaki alanı, yüze uygulanan fond. renginden biraz daha koyu bir renk seçerek, bunu aşağıya doğru derece derece, temel fond. rengi içinde kaybolana dek yediriniz. Bu işlem, alının daha düşük görünmesini sağlayacaktır.

Yüksek Alın : Düşük alında kullanılan fond. renginden daha açık bir renk uygulanır. Uygulama düşük alın yaratımında da olduğu gibi yukarıdan aşağıya doğru, renkler birbiri içinde kaybolana dek yapılır.

Alındaki çizgileri belirginleştirmek içinse gölgelendirici ya da yumuşak uçlu kahverengi kalem kullanılır.

E.2. Kaşlar

Kaşlar karakterin ifadesinde önemli bir rol oynar. Irklara göre de çeşitlilik gösterebilir. Değişik şekillerde kaşlar vardır.

Çatık kaşlar (Şekil 43 a)

Birbirinden uzak kaşlar (Şekil 43 b)

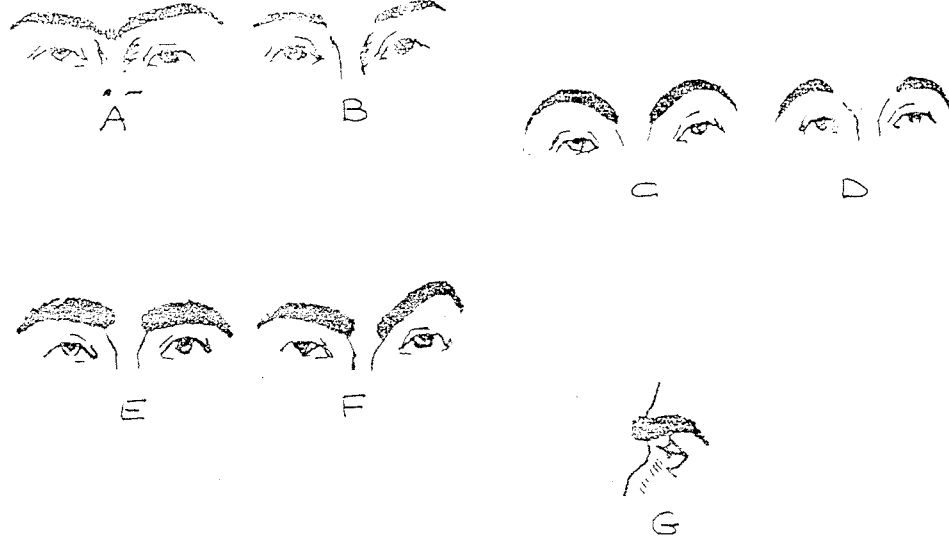
Yay şeklinde kaşlar (Şekil 43 c)

Kısa ve eğri kaşlar (Şekil 43 d)

Uçları aşağı bakan kaşlar (Şekil 43 e)

Birbirine eşit olmayan kaşlar (Şekil 43 f)

Dağınık kaşlar (Şekil 43 g)

(Şekil 43)

Kaşları kalınlaştırmak, ortalarını kapatıp çatık yapmak, iki ucuna şekil vermek, vb. değişiklikler için kaş kalemi kullanılır.

Eğer kaşlar açık renkli ise ve karartılmak isteniyorsa, bunun için siyah veya kahverengi rimel ya da kaş kalemi kullanılır.

Kaş kalemini kullanırken; kısa, hızlı ve açık vuruşlarla, kaş kıllarının çıkış yönünü takip edin. Niyetinizin kaşları karartmak olduğunu, deriyi karartmak olmadığını unutmayın.

Doğal kaşlarınızı kapatıp, üstüne kalemle kaş çizerken, kaşın doğal saç çıkış yönünü vurgulamaya çalışın. Düz çizimlerden kaçının. (Şekil 44)

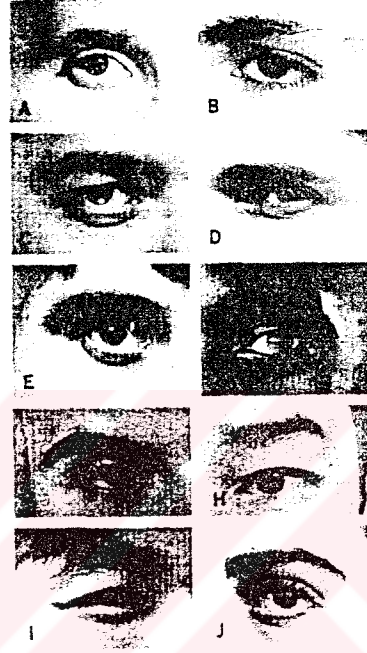

(Şekil 44)

E.3. Gözler

Bir insanın sevinç, üzüntü, vb. ruhi ifadelerini gözlerinden okumak mümkündür. Gözlerin şekilleri de bunları yansıtır.

Göz düzeltmeleri ise çok önemli ve oldukça zordur. Gözleri mümkün olduğunca en güzel hale getirmek gerekir. Düzeltme makyajına başlamadan önce, gözde ne yapmak gerektiğinden emin olunmalıdır. Bu ifade makyajının gerçekten çok iyi yapılabilmesi, tecrübe ve uygulama gerektirir. Bu sebeple buna özen gösterilmelidir. Düzeltmeler gölgelendirici ve ışıklandırıcılarla, kimi zaman da göz kalemi ve farla yapılır.

(Şekil 45)

FAR

“ Gözlere biçim, parlaklık verir. Renk-biçim kuralının hiç bir zaman unutulmaması gerekir. Koyu renkler gözün niteliklerini belirsiz, açık renkler ise belirgin hale getirir. Nötr ya da pembe tonlarda verilecek biçim daima daha etkili olur. Farın iyice yayılması gerekir. Kaşların altına açık, ışıklı boya sürerek bütün göz kısmına ışık yansıtılmalıdır. Bu kaşlara daha yukarıdaymış gibi bir hava verir. ”⁽³¹⁾

“ Düzeltme makyajı için erkekler ve kadınların hepsinde far için uygun renk gri ve gri-kahverengidir. Kadınlar için genellikle yeşil, mavi veya leylak renkleri kullanılır. Bunlar rengin inceliğini arttırmak için gri ve gri-kahverenginin üzerine uygulanabilir. Kesin karakter makyajları için, her ne kadar bazen uygun olabilse de, parlak far renkleri düzeltme makyajı için kullanılmaz. ”⁽³²⁾

⁽³¹⁾ Pınar, Perihan: Sahne Makyajı Teknikleri, sf: 12

⁽³²⁾ Arkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf:75 yorumlanmıştır.

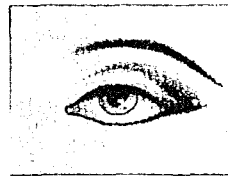
Göz Düzeltmeleri:

Çukur Gözler : Bu tip gözleri daha belirgin bir hale sokmak için göz kapağına uçuk bir renk sürmeli, farı göz çukurunun hemen yukarisına dek yaymalıdır. Göz kapağıyla kaşın arasına biraz kahverengi, grimsi kahverengi ya da gri far sürülmesi iyi olur. Kaşların altına ışıklandırıcı bir far sürülmelidir. Göz kapağının normal kıvrımının biraz yukarisına bir çizgi çekilerek bu hafifçe yayılmalıdır.

Patlak Gözler : Göz kapağına koyu renk, mat bir far sürülmelidir. Böylece göz kapağına gerideymiş gibi bir hava verilir. Farı kaşlara doğru biraz yaymalı, ayrıca göz kuyruğundan alt kirpiklerin aşağısına doğru hafifçe uzatılmalıdır. Kaşın altında pembe ya da ten rengi bir ton kullanılması iyi olur. Göz kapağı kıvrımı koyu renkle belirtilmeli, çizgi hafifçe yayılmalıdır. Göz kalemiyle çizilecek bu çizgi de göz kapağını daraltır.

Ufak Gözler : Gözü daha önemli bir hale sokmak için göz kapağının bir kısmını aydınlatmak, etrafındaki kısma da sanki daha gerideymiş gibi bir görünüm vermek gerekir. Önce göz etrafına koyu renk bir far sürülür. Sadece üst göz kapağının göz pınarı kısmı boş bırakılır. Far göz kuyruğunun yukarisında iyice koyu olmalıdır. Göz altına fardan ince bir şerit yapılması daha doğru olur. Üst göz kapağının pınar kısmına açık bir ton sürülmeli, kapağın yukarisına yayılmalıdır. Kirpikler iyice belirginleştirilmeli, kaş altına aydınlatıcı bir boya sürülmelidir.

Birbirine Yakın Gözler : Burada gözün kuyruk kısmının dikkati çekecek bir hale sokulması gerekir. Kaşların arası biraz açılmalıdır. Göz pınarının yanına, burnun köküne biçimi gizleyici bir karışım sürülmelidir. Far, göz kapağının ortasından başlayarak dışarı doğru yayılır. Göz kapağının kıvrımına çizilen çizgi de aynı noktadan başlar, dışı doğru uzanır. (Şekil 46)

(Şekil 46)

Birbirinden Uzak Gözler : Gözleri birbirine yaklaştırmak için aralarına, burnun köküne koyu renk fondöten sürülmeli, yukarıya kaşlara doğru yayılmalıdır. Oradan bir yay çizerek göz kapağına inmeli, göz kuyruğunda yayılarak hafiflemelidir. Kaşın kuyruk

kısımının altındaki derince yere ışıklandırıcı bir boya sürülmesi iyi olur. Gözkapağı kıvrımı burna yakın yerde iyice belirli hale sokulmalıdır. Kirpik dibine çekilen çizgi de yine bu kısımda kalınlaştırılmalı, sert bir hat oluşturmaması için hafifçe yayılmalıdır. Rimel, gözkapaklarının orta kısmına doğru yoğunlaşmalıdır. (Şekil 47)

(Şekil 47)

Aşağıya Doğru Gözler : Yukarıya doğruymuş gibi görünmelerini sağlamak gerekir. Bu işlemi farla, hafifçe bir göz kalemi çizgisiyle yapabiliriz. Far dışarıya, yukarıya doğru bir kanat gibi yayılmalı, hemen hemen kaşa kadar ulaştırılmalıdır.

Göz kuyruğunun yukarisına uçuk renk bir far sürülmesi, kirpiklerin kıvrılarak iyice rimellenmesi gerekir.”⁽³³⁾

Göz Altındaki Koyulukları Kapatmak

- “ Başınızı hafifçe öne eğip, ileri bakın. Göz altındaki çukurluk hemen ortaya çıkacaktır. Koyu görünen bölgeyi fırça yardımıyla ışıklandırın. Eğer göz altında torbalar oluşmuş ise, bunları kapatmak için çukur kısımları ışıklandırın.(Şekil 48 a)
- Başınızı öne doğru kaldırın ve nazikçe parmak ucuyla ışıklandırmayı göz altına yedinir. Bu işlemi çukur bölgenin dışına taşırmamaya özen gösterin. (Şekil 48 b) ”⁽³⁴⁾

(a)

(b)

(Şekil 48)

⁽³³⁾ Pınar, Perihan: Sahne Makyajı Teknikleri, sf: 12, 13

⁽³⁴⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 20 yorumlanmıştır.

E.4. Kirpikler

“ Bayanların kirpikleri neredeyse her zaman rimelle veya kozmetikle karartılmıştır. Genellikle siyah veya kahverengi kullanılır. Rimeli sürerken çubuğu göze paralel tutun ve kirpiklerin köklerinden uçlarına doğru sürün. Doğal bir etki için kirpikleri ayrı tutun. Eğer erkeklerin kirpikleri çok açık veya çok seyrekse, gözü belirtmede kahverengi veya siyah rimel yardımcı olacaktır. Gözünüzün içine rimeli kaçırmamaya dikkat edin. Eğer gözünüzün etrafındaki deride rimelin lekesi varsa onları suyla, su geçirmez rimel lekelerini de nemlendirilmiş pamuklu bezle dikkatlice silin. Bu işlem sırasında, bir gözünüzü kapayın ve bu gözdeki kirpikten rimeli çıkarın. (Pamuk topları, lif kalıntıları bırakabildikleri için kullanılmamalıdır.) ”⁽³⁵⁾

Takma Kirpik : « Bayanlar üst gözkapaklarındaki takma kirpikleri alttakilerden daha fazla sık kullanırlar. Takma kirpiklerin dıştaki bitiş uçları iç uçlara göre daha uzundur. Eğer takma kirpiklerin kıl oranı çok yoğunsa uçlarını makasla kesin. Bu işlemi, kirpikleri gözkapağına uygulamadan önce yapın. Takma kirpik kullanımı ve yerleştirilmesi ile ilgili olarak bk. sf. 32 “ Takma Kirpik ” »⁽³⁶⁾

E.5. Burun

Burun düzeltmeleri ve değişiklikleri gölgelendirici ve ışıklandırıcı ile de yapılır. Bu yöntem önden görüldüğünde etkili olsa bile profilde aynı etkiyi vermez. Özel burun şekillendirmeleri için - özellikle de profilden de bakıldığında istenilen şeklin görüntüsünü verecek tarzda - özel malzemeler ve bunların uygulanış şekilleri vardır. (Bk.sf. 26,27 “ Özel burun ve çene yapımı ”)

Burun Üzerindeki Değişiklikler :

Uzun ve ince burun elde etmek için, kaşların iç ucundan burun ucuna dek gölg. yapılır. İki gölg. çizgisi arasında kalan burun kemiğin üstü boydan boya ışıklandırılır ve birbirlerine parmak ucuyla yedirilirler. İyi bir sonuç almak için ışıkl. olabildiğince güçlü olmalıdır. (Şekil 49)

⁽³⁵⁾ Arkan. Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf:77 yorumlanmıştır.

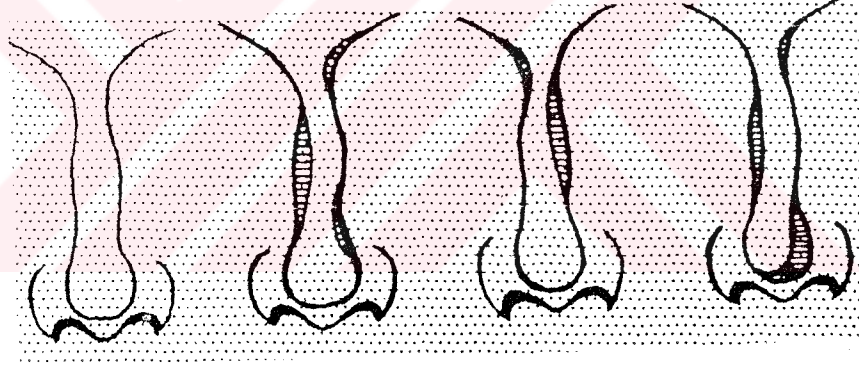
⁽³⁶⁾ Arkan. Yılmaz: a.g.e., sf: 77

(Şekil 49)

Burnu kısa göstermek için, burun ucuna ve kenarlarına gölg. yapılır. Kaş arasında, burnun üst kısmında bir miktar gölg. yapmaktan burnun kısa görünmesine yardımcı olacaktır.

Burnu eğri göstermek için, eğrilik yapılmak istenen yön hizasında gölg. yapılır. Gölg.nin yan duvarları ve iki gölg. arası ışlandırılır. (Şekil 50)

(Şekil 50)

Bunun dışında değişik burun şekilleri de vardır:

Çok kemerli burun (Şekil 51 a)

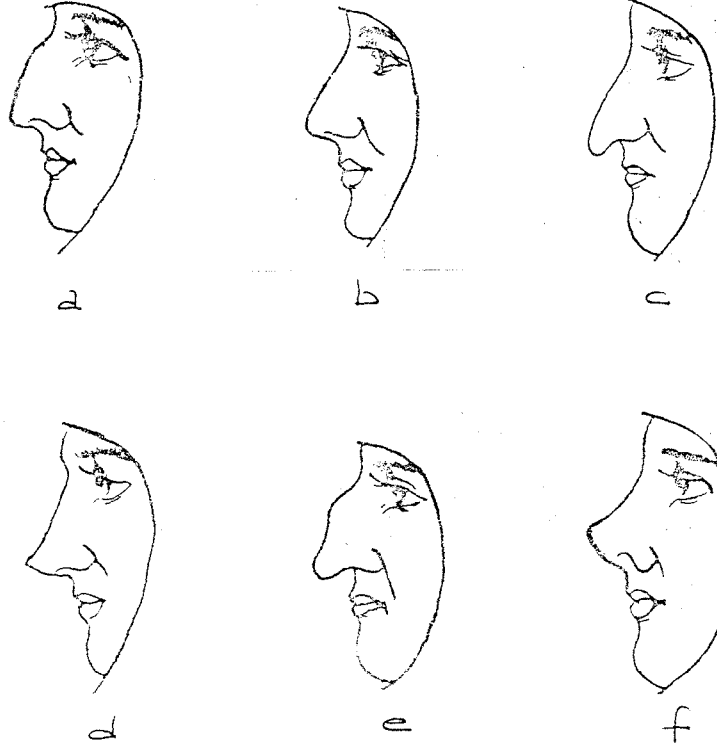
Kökünden ucuna kadar dümdüz Yunan burnu (Şekil 51 b)

Kemerli fakat ucu aşağı doğru inik burun (Şekil 51 c)

Tepesi yukarı kalkık burun (Şekil 51 d)

Kısa ve yassı burun (Şekil 51 e)

Ucu sivri, geniş delikli ve kalkık burun (Şekil 51 f)

(Şekil 51)

Burun Düzeltmeleri:

Geniş Burun : Fondöten sürüldükten sonra, fondötenin, 3 veya 4. ton koyusu ve yassı gölge fırçası ile burunun iki yanına gölgeler yapılır. Bu gölgeler, sünger ile yayılır, yanaklarda fondöten ile karıştırılır. Eğer gerekirse, burun kemiği üzerine highlight sürülür.

Çok Uzun Burun : Burun ucuna koyu gölge yapılır ve dağıtılır.

Çok Kısa Burun : Fondöten sürüldükten sonra burun kemiği üzerine, burun başlangıcından ucuna kadar bir hat halinde highlight sürülür.

Çarpık Burun : Fondöten sürüldükten sonra highlight, burun ortasından, uca kadar sürülür. Dikkatlice ve çarpık olan tarafa gölge yapılarak yayılır.

Kemerli Burun : Cildin rengindeki fondötenin bir ton koyusu kemer üstüne sürülür, yayılır. Kemerin üst ve alt kısmına highlight tatbik edilerek denge sağlanır. Yapılan gölge ve highlight fondöten içinde eritilir.

E.6. Dudaklar

Dudaklarda; far ve allığı bütünleyici bir ruj rengi seçilmelidir. Rujü sürmeden önce, kullanılan rujun tonundan bir ton daha koyu dudak kalemi ile dudak çizgileri

belirginleştirilir. Bu işlem dudaklara daha düzgün bir görünüm kazandırır. Renk seçiminde karakterin içinde bulunduğu dönem, sağlık durumu ve giyilen giysinin tonları göz önüne alınmalıdır.

Önce alt dudağın çizgisi çizilir. Sonra da üst dudak, ortadan sağ köşeye ve yine ortadan sol köşeye doğru olmak üzere çevresi çizilir. Ardından çerçevenin içi doldurulur. Ruj bir fırça ile sürmek her zaman için daha iyi bir sonuç verir.

Dudak Düzeltmeleri

“ **Çok Büyük Ağız** : Çerçeve normal dudak çizgisinin hemen içinden çizilmelidir. Bunun için seçilen renk açık olmalıdır. Çerçevenin içi koyuca ama yine de açık sayılacak bir renkle koyuca doldurulmalıdır.

Kalın Dudaklar : Parlak, sert renklerden, yaldızlı boyalardan kaçınılması gerekir. Rujun normal çerçevenin içine sürülmesi ve çerçevenin de hemen hemen aynı renkte bir boyayla çizilmesi gerekir.

İnce Dudaklar : Çerçevenin normal dudak çizgisinin hemen dışına çekilmesi gerekir. Bunun için kullanılan kalem açık renk olmalıdır. Çerçeve iki yana iyice uzanmamalı, içi de daha koyu bir tonla doldurulmalıdır.

Düzgün Olmayan Dudaklar : Üst ve alt dudakların kalınlıkları birbirine uymuyorsa değişik iki ton kullanılmalıdır. Kalın dudak için koyu, ince olan için daha açık. ”⁽³⁷⁾
(Şekil 52)

(Şekil 52)

Rol icabı dudaklar üzerinde bazı değişiklikler yapmak gerekebilir. Örnek olarak; kalınlaştırılması istenilen dudaklar, sınırları taşırılarak boyanır.

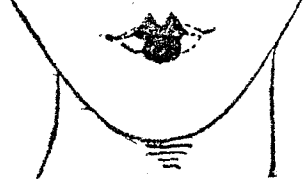
Ağzın büyük gözükmesi isteniyorsa, dudak kenarlarına yatay iki küçük çizgi çizilir ve rujla buralara kadar boyanır. (İlgili şekiller daha sonraki konularda verilmiştir.)

⁽³⁷⁾ Pınar, Perihan: Sahne Makyajı Teknikleri, sf. 14

Ten rengiyle dudaklar örtülerek ince dudak elde edilir.

Ağız küçültülecekse, dudak kenarları ten rengi ile kapatılır.

Kelebek Dudak Çizimi :

Şekil 53: Kelebek Dudak

E.7. Çene

Çene Düzeltmeleri

“ **Geride Çene** : Böyle bir çeneye highlight kullanılarak çene bir miktar öne çıkartılabilir. Ancak çene çok öne çıkarılmak isteniyorsa lastik parça (karakter makyajında) veya plasto ile çene yapılır. Erkeklerde çene sakalı da işe yara. (Bk... Takma burun ve çene yapımı)

Çıkık Çene : Eğer çene çok çıkıksa yüze kullanılan fondötenin bir veya iki ton koyusu ile gölgelendirilir.

Yarık Çene : Yarık olan kısma highlight tatbik edilip yayılır. ”⁽³⁸⁾

Ayrıca özel çene yapımlarında, (Örn. Cadı Makyajı'ndaki uzun, sivri uçlu çene şekli gibi) plastik malzemeler kullanılır. (Bk... “ Takma burun ve çene yapımı ”)

E.8. Yanaklar

“ Oldukça geniş bir kısımdır. Burayı “ aşağı ” ve “ yukarı ” olmak üzere ikiye ayırmamız daha kolaylık verecektir. Yukarı yanak, elmacık kemiğinin üst kısmından başlayan, göz altından aşağı doğru uzanan ufak, oval bir yerdir. Aşağı yanak ise daha

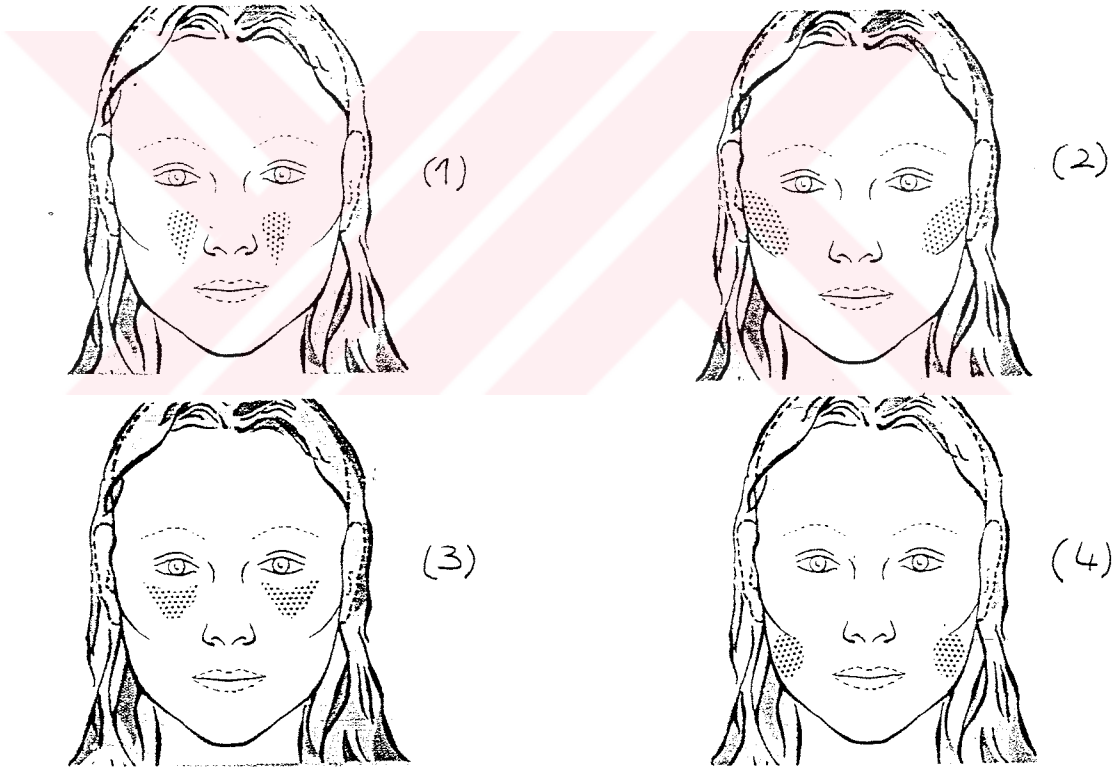
⁽³⁸⁾ Pınar, Perihan: Sahne Makyajı Teknikleri, sf: 25

geniş bir oval oluşturur. Burun kanadı hizasında, yanak çukurundan başlar, yukarı saç çizgisine doğru uzanır. Yukarı yanak; ışıklandırma, aydınlatma, gündüz yüze canlılık, gece de ışıltı vermek içindir. Aşağı yanak ise gölgelendirmenin yapıldığı, yüze biçim vermek için yararlanılan bölgedir. ”⁽³⁹⁾

Allık : Allık genellikle yanağın altından çok yanak kemiğinin üstüne yerleştirilir. Allık, gölg. ve ışıklandırmanın ardından uygulanır. Yanak çukurunuzu bulmak için yanaklarınızı ağzınızın içinden dişlerinize doğru emin. Allıkla ruj renginin aynı olmasına özen gösterin. Çok koyu sürülen allıkların yanakları çökük gösterdiğini unutmayın.

Allık her zaman erkekler için kullanılmaz. Fakat, eğer yanaklardaki renkler aktörü daha sağlıklı veya daha çekici yapmaya yardım edecekse uygulanabilir.

Allığın 4 farklı şekildeki uygulama modelleri:

Şekil 54: Allığın 4 farklı şekildeki uygulama modelleri

E.9. Yüz Şekilleri

İdeal yüz güzelliğinin ölçüleri klasik Yunan'dan çıkmıştır. Yanaklarda genişleyip, çenede incelen oval yüz. Bu oval yüz, yüz şekilleri arasında ideal olarak benimsenmiştir.

⁽³⁹⁾ Pınar, Perihan: a.g.e., sf: 110

Yüz Şekillerinin Değiştirilmesi

Yüzü Genişletmek : “ Soluk renkte bir fond. kullanılır. Çene altına gölg. yapılır. (Bayan oyuncuların bu işlemi yoğun yapmalarından kaçınılmalıdır. Aksi halde uzaktan çene ucunda sakal varmış gibi görünür.) Aynı gölg. burun ucuna ve göz kapaklarına da uygulanır ve parmak ucuyla cilde sıfırlanır. Ardından şakaklara, elmacık kemiğinin altına, burun yanlarına, kaş kemiğinin bir bölümüne ve çene ortasına ışıklandırma yapıp, cilde iyice yedirilir. ”⁽⁴⁰⁾

Şekil 55: Genişletilmiş yüz

Yüzü İnceltmek : “ Açık bronz tonda fond. kullanılır. Şakaklar, elmacık kemiğinin altı, üst göz çizgisi, burun kemiğinin üstü ve çene ucu ışıklandırılır. Burnun iki yanı, elmacık kemiğinin altı, şakaklar ve göz kapağı gölgelendirilir. ”⁽⁴¹⁾

Şekil 56: İnceltilmiş yüz

⁽⁴⁰⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 17 yorumlanmıştır.

⁽⁴¹⁾ Swinfield, Rosemarie: a.g.e., sf: 16 yorumlanmıştır.

VI. BÖLÜM

F- YAŞ KATEGORİLERİ

F.1. Genç Makyajı

Genç makyajında fond. rengi olarak canlı renkler kullanılır. Bu, erkeklerde açık bronz kadınlarda ise orta pembe tonları ile buğday ten rengi şeklindedir. Ancak yine belirtelim ki bu renkler, canlandırılan karakterin sağlık durumu ve ırkı, her hangi bir farklılık ve ayrıcalık içermiyorsa geçerliliğini korur.

Genç karakterler genellikle duru bir cilde sahip olurlar. Gözlerde, yanıklarda ve dudaklarda canlı renkler kullanılır. Ancak tüm makyajlarda da olduğu gibi renklerde aşırıya kaçılmamalıdır.

Genç makyajında önemli olan genel yüz görünüşünü ortaya çıkarmaktır. Gözlere orta mavi tonda far uygulanır. Bu gözlerin parlaklığını artırır. Ancak mavi farla gölg. kişinin doğal ten rengine bağlıdır; sarışınlar ve esmerler daha açık mavi kullanmalıdırlar. Far az ve hafif sürülmelidir. Gözün üst çizgisi kirpik diplerinden göz kalemi ya da eye liner ile çizilerek belirginleştirilir.

Yanıklara koyu pembe ya da uçuk kırmızı renkte allık sürülür. Ruj rengi de allık rengine göre paralellik gösterir. Çok iddialı olmayan fakat canlı pembe, şeftali ve kırmızı tonları tercih edilir.

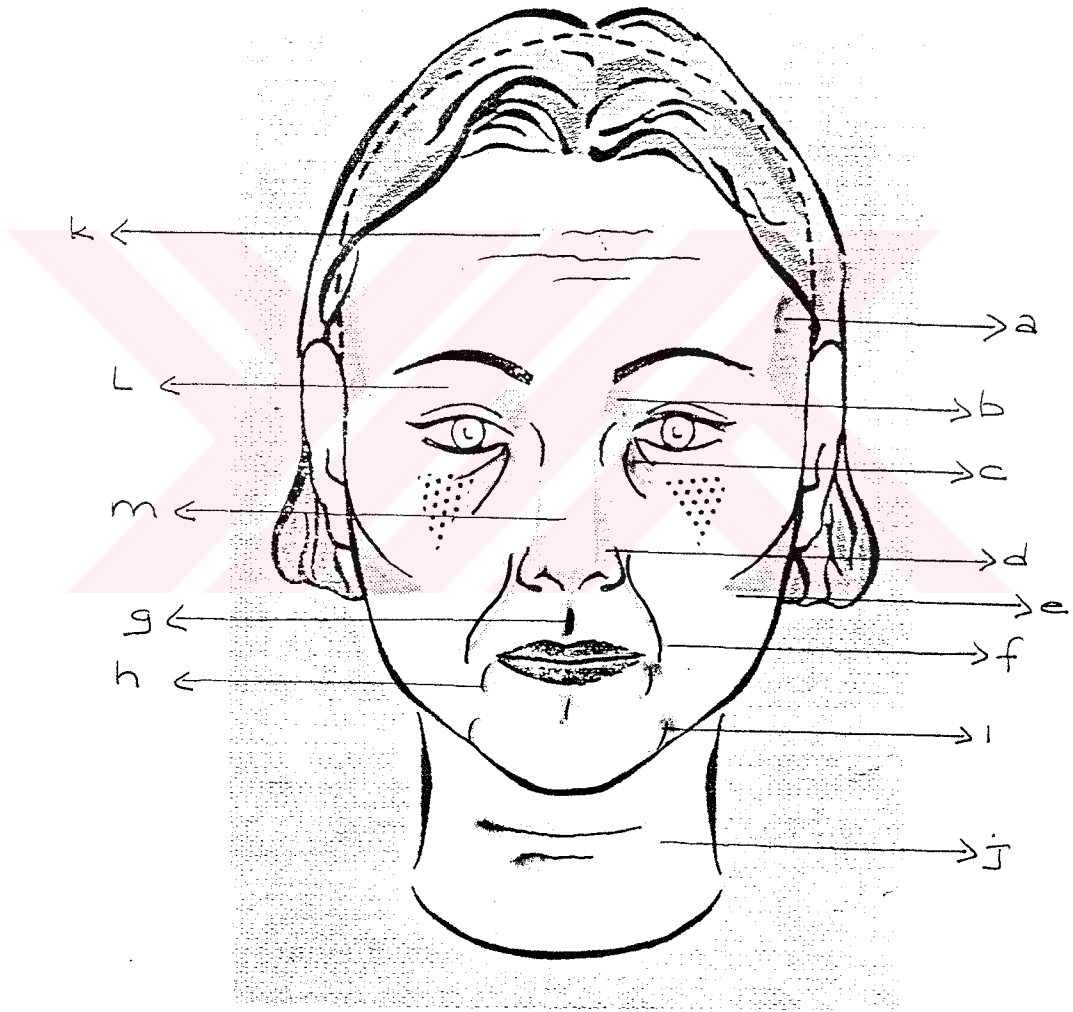
Eğer canlandırılacak olan genç karakter her hangi bir ayrıcalıklı ifade yansıtmayacaksa ya da yüz uzuvları üzerinde yapılması gerekli her hangi bir değişiklik veya düzeltme söz konusu değilse, bu tip makyajlarda gölg. ve ışıkl. yapmak gereksizdir.

F.2. Orta Yaş Makyajı

“ Bu, hayatın ortalarında, kesin olmayan bir dönemdir. Doruk noktasına 50’li yaşlarda ulaşır. Bunun yanısıra 40 ile 65 arasındaki tüm yaşları kapsadığı görüşü de mevcuttur ve makyaj açısından da önemli bir yer tutar.

Orta yaştaki kişilerin saç ve deri renklerinde değişim görünür; kaslar gevşer, kırışıklıklar oluşmaya başlar. Dudak, yanak ve kaşlardaki kavisler daha da belirginleşir ve saçlar seyrekleşir.

Bu doğal değişimler, çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilirler. Örneğin 50 yaşındaki kadınların bazıları hemen hemen 30 yaşındaymış gibi gösterirken bazıları da 60'ın üzerinde gösterirler. Bu yüzden, her durumda yaşı, görüntü üzerindeki ciddi önemini belirtmek gerekir. Ve yine unutulmamalıdır ki, yaşı etkileri; çevre, sağlık ve karakter yapısıyla doğru orantıda farklılık gösterir. ”⁽⁴²⁾

Şekil 57: Orta Yaş Makyajı'ndaki gölg. ve ışıkl. alanları

⁽⁴²⁾ Corson, Richard: Stage Make-up, sf: 17 yorumlanmıştır.

Yüze açık bronz tonda fond. sürülür. Yüzdeki hatları belirginleştirmek için önce gölg. daha sonra ışıkl. yapılır.

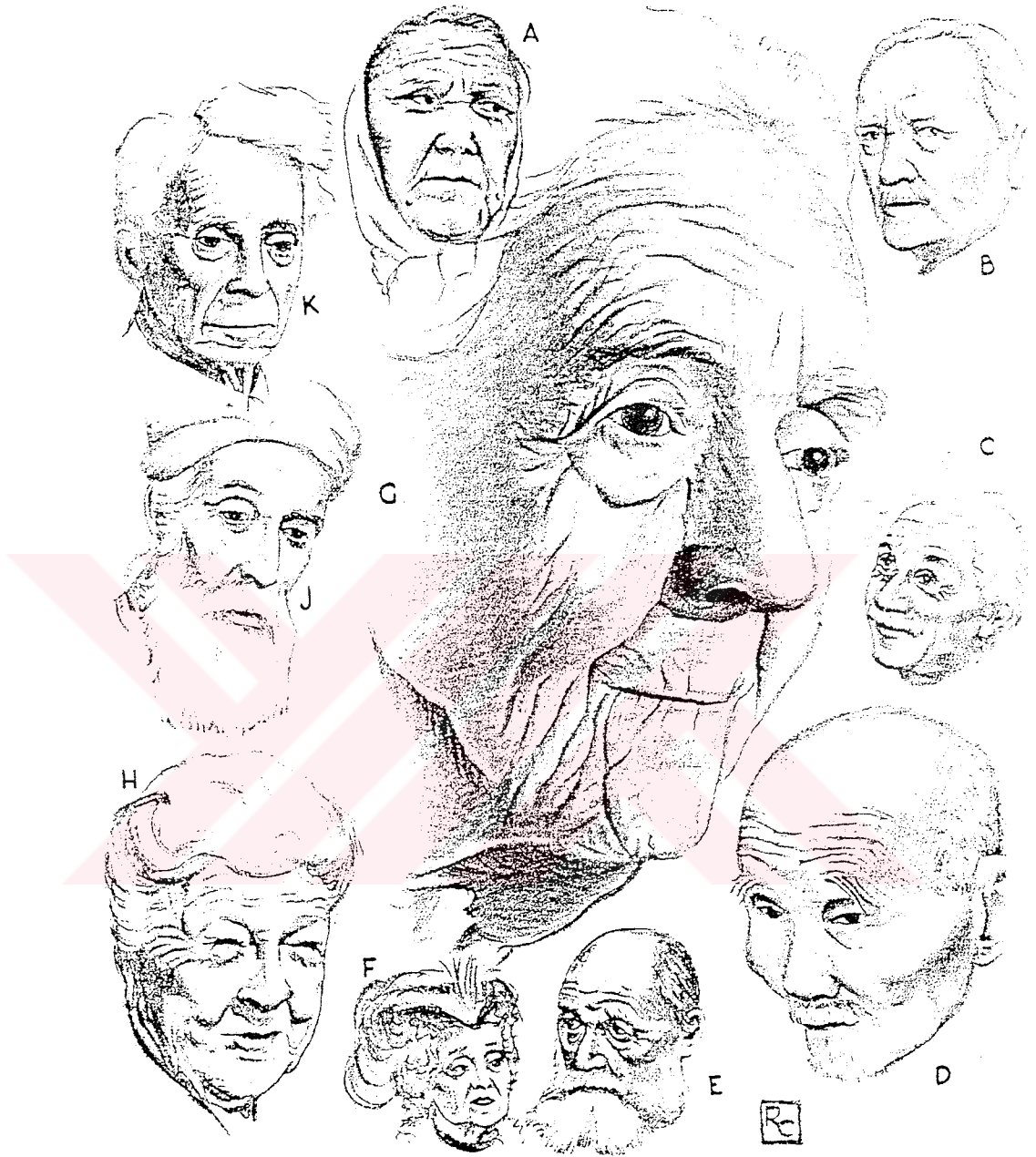
Gölg. Alanları : Şakaklar (a), gözün A düzlemi (b) (Bk.sf. 15,16,17 “ Gözler ”), gözaltı halkaları (c), burnun C ve D düzlemleri (d) (Bk.sf. 18 “ Burun ”), elmacık kemiğinin altı (e), gülümseme çizgisi (f), dudağın B düzlemi (g) (Bk.sf. 19,20 “Ağız ve Çene ”), ağız kenarı çizgisi (h), çene köşe çizgileri (ı), boyun çizgileri (j).

Işıkl. Alanları : Gölg. alanları destekleyen ışıkl. lar dışında; alın çizgileri (k), gözün B ve C düzlemleri (l), burun kemiğinin üstü boydan boya (m).

- “ Gölg. ve ışıkl. yüzü kirletmeden, renkler birbiri içinde solana dek birbirlerine kaynaştırılır.
- Üst ve alt göz çizgisi belirginleştirilir. Kirpikler rimellenir.
- Yanaklara 3. pozisyonda allık sürülür. (Bk.sf. 49 “ Allığın dört farklı şekilde uygulama modelleri ”) Bu yüze yorgun bir ifade verecektir.
- Kadınlarda dudaklara açık şeftali ya da sade türde renkleri içeren rujlar sürülür.
- Saç diplerine hafif bir grilik katmak için buralara, parmak ucunun hafif vuruşlarıyla ışıkl. yapılır. Aynı işlem erkeklerde sakal ve bıyığa da uygulanır. Eğer istenirse buraya az miktarda pudra serpilerek üzerine saç spreyi sıkılmak üzere sabitleştirilir. ”⁽⁴³⁾

⁽⁴³⁾ Swinfield, Rosemarie: Stage Make-up, sf: 66-67 arası yorumlanmıştır.

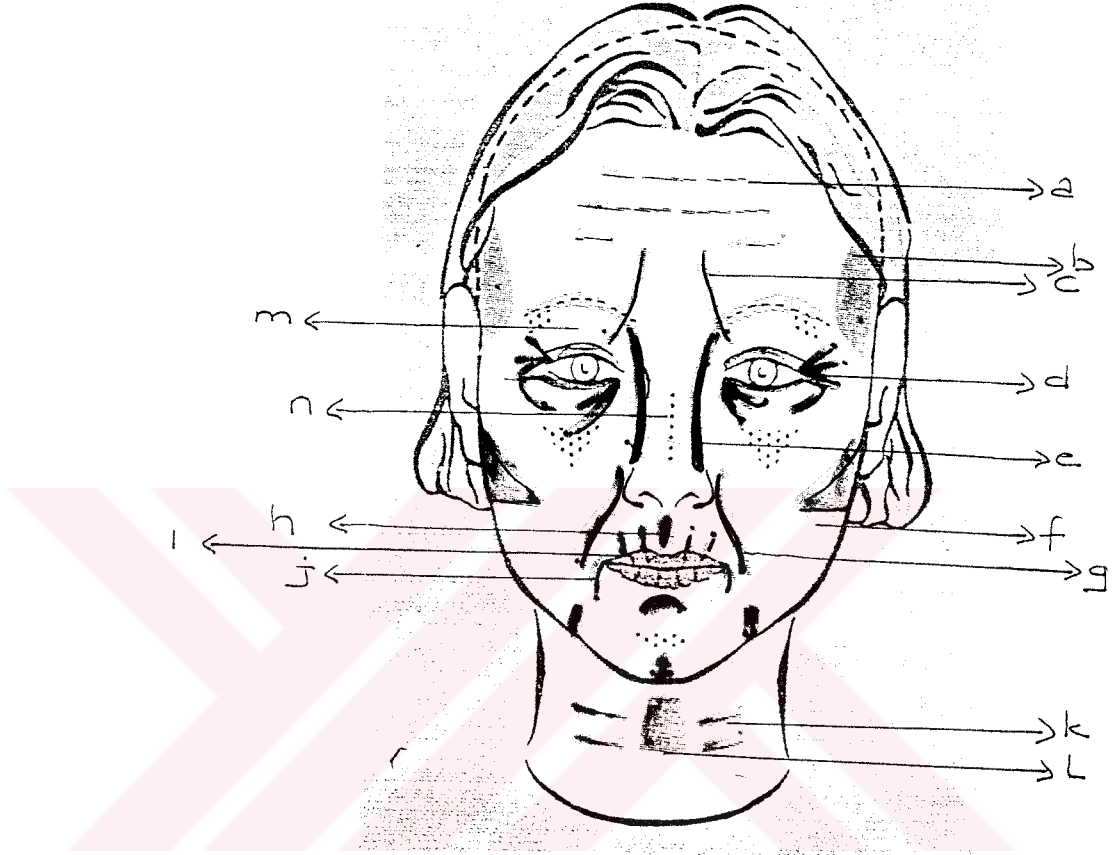
F.3. Yaşlı Makyajı

Şekil 58

“ Ömrünün yarısını aşmış bir yaşlı insanın kafatası yapısı, özellikle de zayıfsa girintili çıkıntılıdır. Eğer şişman ise, yüz yapısı daha yumuşaktır; çene altında gıdık oluşmuş, burun ucu aşağıya doğru sarkmış, saçlar ve dişler dökülmüş, kaşlar azalmış, dudaklar incelmış ve kırışmış, tenin ve saçın rengi değişmiş, boyun derisi zayıf ve cılız bir görüntü almış, eller daha kemikli olup, özellikle de yüzdeki kırışıklık oranı artmıştır.

Bu tarzdaki bir karakteri yüzde oluştururken, yukarıda belirtilen efektlerden hangisinin kullanılıp kullanılmayacağına karar vermek oyuncuya kalmıştır. Yine hatırlatalım ki, bu efektleri kullanırken huy, sağlık ve çevre faktörleri de göz önünde bulundurulmalıdır. ”⁽⁴⁴⁾

Şekil 59: Yaşlı Makyajı'ndaki gölg. ve ışıkl. alanları

- Öncelikle cansız, solgun, açık sarı tonunda fond. kullanılır. Ancak canlandırılacak yaşlı karakterin yüzü tombul ve sağlıklı ise açık pembe tonları kullanılabilir.

Gölg. Alanları : Alın çizgileri (a), şakaklar (b), hiddet çizgileri (c), göz kenarındaki “yelpaze” adı verilen kırışıklıklar (d), burnun C ve D düzlemleri (e), elmacık kemiğinin altı (f), gülümseme çizgileri (g), dudağın B düzlemi (h), dudak üstündeki çatlaklar (i), ağız kenarındaki çizgiler (j), boyun çizgileri (k), gırtlak borusunun üstü (l).

Işıkl. Alanları : Gölg. alanlarını destekleyen ışıklar dışında; gözün B ve C düzlemleri (m) burun kemiğinin üstü (n).

⁽⁴⁴⁾ Corson, Richard: Stage Make-up, sf: 17-19 arası yorumlanmıştır.

Şekil 60: Yaşlı Makyajı'nın yüze uygulanışı

- Kaşlar gom ile sabitleştirilip, üstüne az miktarda ışıkl. yapılır.
- Bir diş fırçası yardımıyla kirpiklere ışıkl. yapılır.
- Gözün üst ve alt çizgileri kirpik diplerinden itibaren kırmızı ile belirginleştirilir. Bu gözlere sağlıksız bir ifade verecektir.
- Yanaklara kahverengi - kırmızı tonunda ve 3.pozisyonda allık sürülür. Bu, yüze yorgunluk ifadesi katacaktır.
- Dudaklarda her hangi bir renklendirmeye gidilmeden, cilde sürülen fond. uygulanır.
- Saçları grileştirmek için özel renkli spreyler kullanılabileceği gibi ayrıca saçlara, puf yardımıyla talk pudra serpilir ve saç spreyi ile sabitleştirilir. Aynı işlem sakal ve bıyığa da uygulanabilir.
- Yaşlı makyajında elleri de yaşlandırmayı unutmamak gerekir. (Bk.sf. 22 " Eller ")

VII. BÖLÜM

G. KARAKTER MAKYAJI

G.1. Gerçeğe Uygun Makyaj

“ Makyajın amacı, aktörün karakterinin açığa vurulmasına yardım etmektir. Gerçeğe uygun bir karaktere uygun makyajı yapmak için 3 temel basamak vardır:

- 1- Karakter hakkında bulabildiğiniz kadar çok şey bulun.
- 2- Fiziksel görüntüsünden öğrenebildiğiniz kadarıyla yolları karşılaştırın ve karakterini gözünüzde canlandırın.
- 3- Karakteri oynayan aktör düşüncelerini yüzünün görünüşüne iyice adapte etmesi lazımdır.

G.2. Karakter Hakkında Herşeyi Öğrenme

Karakter hakkındaki bilginin kaynağı elbette ki oyundur. Tarihi bir karakter için, biyografiler, fotoğraflar, sanat eserleri gibi şeyler vardır. Oyunlarda, yazar karakter hakkında bilgi vermemiş olabilir. Çağdaş oyunlarda bu genellikle böyledir. Diyaloglar ilave edilen bilgiler içerir, ki bunlar karakteri açığa vurur (kasten veya kasten olmayarak) ve diğer karakterlerin onun hakkında ne düşündüklerini gösterir. Eğer aktörseniz ve oyunda yer alacaksınız, elbette oyunu çoktan çalışmışsınızdır. Eğer aktör için makyajı dizayn ediyorsunuz, bunu yapmışsınızdır. Aktörden ve yönetmenden karakter hakkında düşüncelerini almak lazımdır. Masabaşı çalışmalarının tamamına makyaj sorumlularında katılmalıdır.

G.3. Karakteri Hayalinde Canlandırma

Karakterin uygun görsel görüntüsüne gelmek için, karakterin görüntüsünü belirlemede etkili olacak farklı faktörleri belirlemek lazımdır. Bu faktörler 7 gruba ayrılır:

- 1- Genetikler
- 2- Çevre
- 3- Sağlık
- 4- Çirkinlik
- 5- Moda

6- Yaş

7- Kişilik ”⁽⁴⁵⁾

GENETİKLER

“ Bu kategoriler, insanın bunlarla beraber doğduğu fiziksel ve zihinsel karakteristik özellikleri içerir. Örneğin, Cyrano'nun büyük burnu, örneğin ve “ Baba ile Yaşam ”daki bütün çocukların kırmızı saçları orijinalde genetikdir. Bunlar oyun tarafından gerektiği için, seçime gerek kalmaz. Onlar kolaylıkla gerekli karakteristikler diye not alınabilir.

Gerçeğe uygun bir oyunda, ırk oyunda olsun olmasın her zaman düşünülüp taşınılan bir faktördür. Tarihi karakterler doğal olarak ırkların bağlanmasıyla görülecektir - en azından yazar veya yönetmen herhangi bir nedenden, böyle karar vermiştir. Irkların etkisini mutlaka düşünmek ve karakter makyajına yansıtmalıyız. ”⁽⁴⁶⁾

ÇEVRE

“ Irk ve diğer genetik faktörlerle beraber çevre, derinin rengini ve dokunuşunu belirlemede önemli bir faktördür. Bir Kafkas çiftçisi ile bir Alman çiftçisinin derilerinin rengi farklıdır ve biri için doğru olan bir renk diğeri için uygunsuzdur. Kafkasyalı bir adam ömür boyu bir İskoç köyünde yaşamışsa, ömür boyu Ekvator'da yaşamış olan ikiz kardeşiyle aynı cilde sahip değildir. Derinin rengi ve dokunuşu sadece karakterin yaşadığı genel hava koşullarından etkilenmez. Aynı zamanda çalıştığı ve zamanını geçirdiği yerlerdeki fiziksel koşullardan da etkilenir. Ofisler, madenler, tarlalar, dökümhaneler, gemiler ve şehir arazileri de elbette insanlar üzerinde farklı etki bırakır. Bu çevresel etkiler, insanlar üzerinde farklılıklar yaratır, bizimde bunları gözönüne almamız gerekir.

SAĞLIK

Karakterin oyunda sağlık durumu çok önemlidir. Karakterin genelde, sağlıklı olduğu farzedilir. Eğer böyle değilse, bu neden performansda da, düzende de açıklıklar yapar. Karakterin sağlık durumu önemlidir ve makyajla karakterin sağlık durumu yansıtılmalıdır, sağlık durumunu gösteren makyaj yapılmalıdır. Karakter; cılız mı, yatalak

⁽⁴⁵⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 35

⁽⁴⁶⁾ Arıkan, Yılmaz: a.g.e., sf: 35-36 yorumlanmıştır.

mı, saralı mı, eroınman mı vs. bunlar bilinmeli ve buna göre makyaj yapılmalıdır. Sağlık değişikliğinin fiziksel belirtileri vardır. Mesela derinin rengi, gözün çevresi ve belki de saçlar. Genelde, çok fazla değil de çok az yapmak daha iyidir.

ÇİRKİNLİK

Bir karakterin küçük veya büyük genetik sebeplerden dolayı veya hastalıklardan, kazalardan, ameliyatlardan, kavgalardan sonra olmuş çirkinlikleri olabilir. Eğer karakterde bir çirkinlik olacaksa, bu yazar tarafından belirtilmiştir. Bazen aktörün makyajla çirkin olması lazımdır - siğil veya yara izi gibi - oyunda belirtildiği gibi, yazar karakter için yaralı ve alınması gereken şeyleri kararlaştırır. Ödül kavgacıları için kırık burun ve kanun kaçağı bir karakter için yara izleri önemli örneklerdendir.

MODA

Gerçeğe uygun karakterleri dizayn etmedeki düzende modanın, saçlarda sakalda ve kozmetiklerin kullanımında çok etkileri vardır. O bölüm için yanlış görünümü almak seyircilerde çok sarsıcı bir etki bırakır. Bunlar hakkında bilinçli olanlar aktörün, bölüm hakkında bilgisi olmadığı için eleştirirler. Bunların çoğu aktörün kötü performans verdiğini düşünür. Akıllı aktörler bu problemlerden ödevlerini yaparak sakınırlar. Ödevleri o dönemin modasından haberdar olmak ve özgü seçimleri - moda veya moda olmayan - karaktere uygun olanları yapmaktır. Her dönemde modanın ayrı bir etkisi vardır ve siz bunu gözönüne almak zorundasınız. Bir Shakespeare karakterini canlandırıcaksanız o dönemin kostüm ve makyajlarını bilmeniz kadar, o dönemin makyaj ve kostümdeki modasında bilmeniz önemlidir. Bildiğiniz bu bilgileri makyajınıza yansıtırsınız.

KARAKTERİN YAŞI

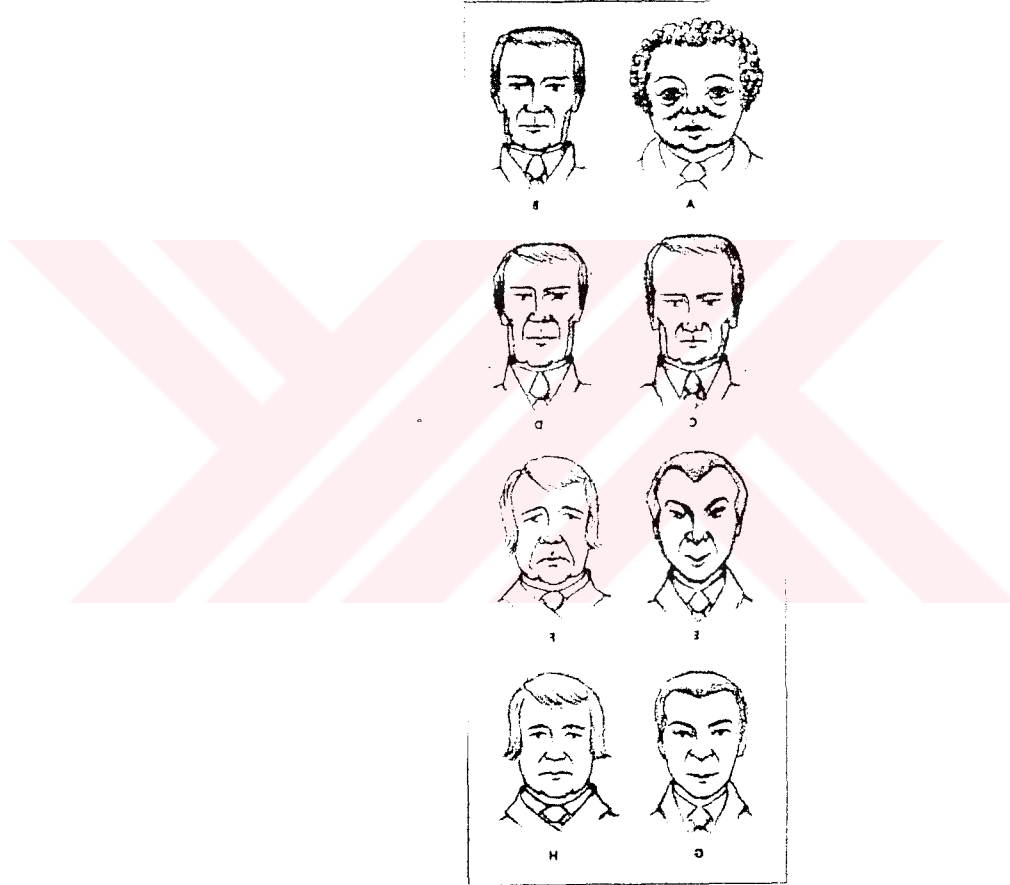
YAŞ :

Gerçeğe uygun her makyajda yaş bir sebeptir, önemli olabilir veya olmayabilir. Fakat ne kadar kesin yaş önemli değilse de karakterin görünümü hakkında bazı kararlar vermek gerekir ve bu karar aktörü ve yönetmeni tatmin etmelidir.

Genliğin fiziksel bağlantıları - ideal olarak en azından - düzgün deri, yüzdeki iyi renk, hassas bükülmüş dudaklar, düzgün alın ve saçların bolluğudur. Fakat genetik çevre, moda, kişilik ve sağlık bunlarda değişiklikler yapabilir.

Orta ve daha sonraki yaş zaman kendisiyle beraber, sarkan kaslar, grileşen ve incelen saçlar, derinin renginde değişiklikler ve kirpikler, dudaklar ve çenelerde değişiklikler gibi şeyler getirir. Fakat kesin doğallık ve bu değişiklikler ve yaş gibi şeyler genetik, çevre ve sağlık gibi şeylerin yanında kaybolur. ”

KİŞİLİK

(Şekil 61)

Fiziksel görüntünün karakteri açıklamada nasıl yardımcı olduğunu anlamak için Şekil 61'deki A ve B yüzlerine bakın, biri eğik çizgilerle diğeri düz çizgilerle çizilmiş. Yüzlerden hangisinin daha fazla eğilebilir, hangisinin daha fazla sert, hangisinin açık ve hangisinin değiştirebilir olduğu açık. Eğer, bunlar karakterler için tariflerse, hangisini bir partide, hangisini çalışırken bulmak açıktır.

Bu çizgileri çizen kişinin metodu şudur; düzgün ve eğik çizgileri makyaja kolayca uygular. Eğer, örneğin, siz kararlı bir karakter çizmek istiyorsanız, düzgün bir ağız size bu görüntüyü verecektir. (Şekil B) Başka bir yönden eğer daha sıcak, daha neşeli bir şey çizmek istiyorsanız, dudakları daha dolu ve köşeleri hafif yukarı doğru eğik çizebilirsiniz. (Şekil A) Dudakları aşağı doğru eğmek karaktere elbette tam tersi etkiyi verir. (Şekil F)”⁽⁴⁷⁾

Bu bölümdeki karakterin makyajlarını ana detayları ile incelemeden önce şunu belirtmekte fayda görülür. Karakter makyajı görsel birşeydir. Daha önceki sayfalarda belirtilen faktörler, bir karakteri, sağlıklı bir şekilde yüz üzerinde yansıtmannın altın kurallarıdır. Ancak herşeyden öte, hayal gücünüzü de bu işe katmanız tavsiye edilir. Yüzümüz, tıpkı bir ressamın karşısına geçip, üzerinde resim yaptığı tuvali gibidir. Makyaj tekniğinin belirli ve sabit doğruları dışında yaratıcı gücün de desteği ile daha güzele ve çeşitliliğe ulaşılabilir.

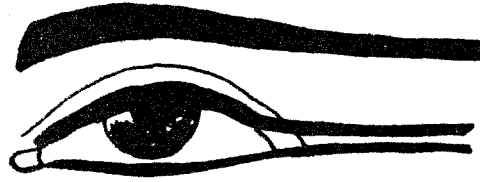
Bu bölümde yorumlanan tüm karakterler, üzerlerinde gösterilen resimlere bağlı kalınarak çalışılmıştır. Temel doğrulara bağlı kalarak sizlerde kendinizden birşeyler katabilir, her seferinde makyaja daha güzel, daha ilginç yorumlar getirebilirsiniz.

Ayrıca bu bölümde, makyajları ana detaylarıyla incelenen tiplerle, opera tarihindeki bazı karakterlerden de örnekler verilmiştir.

⁽⁴⁷⁾ Arıkan, Yılmaz: Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, sf: 36-40 arası

KLEOPATRA

- Canlı renkte bir fond. kullanılır.
- Eğer kişinin kendi kaşı ile göz seviyesi arası dar ise kaşlar kapatılır (Bk.sf. 25). Ancak eğer bu mesafe geniş ise o zaman, kişinin kendi kaşları üzerinden daha belirgin, kalın ve yay şeklinde, şakaklara dek uzanan kaşlar çizilir.
- Göz çevresi, koyu renkte bir kalem ya da eye liner ile kalın bir çizgi halinde belirtilir. Bu çizgi, gözün altından ve üstünden, abartılı bir kalınlıkta şakaklara doğru çizilir. Bu iki çizginin arasına parlak sedefli sarı far sürülür. (Şekil 61)

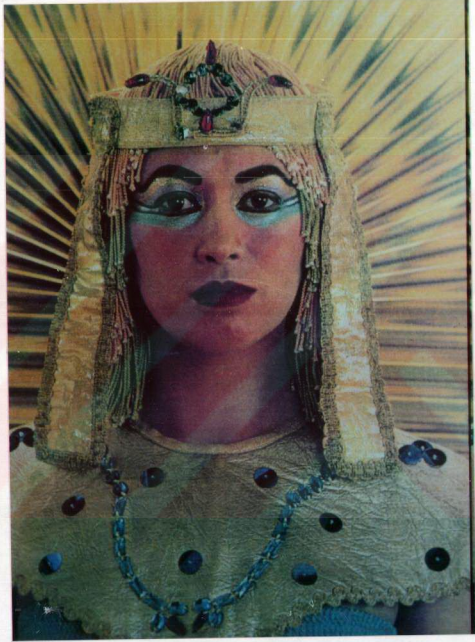

(Şekil 61)

- Kaş ile göz arasına yine parlak sedefli, altın renginde far, göz altına da sedefli yeşil far sürülür.
- Allık, tam elmacık kemiklerinin üzerinden şakaklara doğru sürülür. Bunun amacı yüzdeki çekikliği tamamlamaktır.
- Dudaklara belirgin koyulukta kırmızı ya da bordo ruj sürülür.
- Cilt pudralanır.
- Aksesuar olarak; alın kısmı kahkül şeklinde olup, omuzlara düşecek şekilde düz kesilmiş, renkli (ya da sabit bir renkten) yapılmış peruk kullanılır.

Bu tiplmeye örnek olarak, G.Verdi'nin Aida Operası'ndaki Aida karakterini gösterebiliriz.

Canlı renk

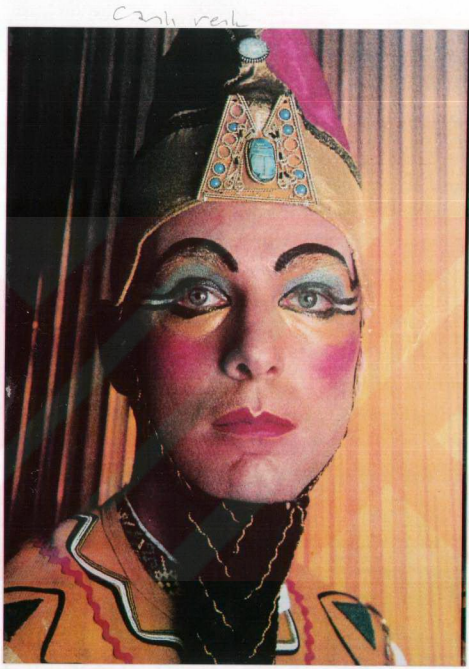

(Şekil 62)

KRAL PHARAOH

- Canlı renkte fond. kullanılır.
- Kaşlar kapatılır (Bk.sf. 25). Kapatılan kaşların üstüne parlak sedefli, altın renginde far sürülür. Belirgin bir kalınlıkta ve yay şeklinde olup, şakaklara dek uzanan kaşlar çizilir.
- Gözün çevresine, eye liner ya da göz kalemiyle çekik bir görünüm kazandırılır (Bk.sf. 62, Şekil 61). Şakaklara dek çizilen bu iki çizgi arası sedefli beyaz far ile doldurulur.
- Kaş ile göz arası parlak yeşil far, göz altı ise sarı sedefli far ile renklendirilir.
- Yanaklarda koyu kırmızı renkte allık kullanılır. Allığın sürülüş yeri ve yönü, yüzdeki çekikliği tamamlamak için, elmacık kemiği üzerinden şakaklara doğru olmalıdır.
- Burun altıyla üst dudak arasındaki bıyık bölümü, altın sedef rengiyle renklendirilir. Yüz pudralanır.
- Aksesuar olarak, bir çubuğa veya kayışa bağlı, takma sakal kullanılır.

Bu tiplmeye örnek olarak, besteci G.Verdi'nin Aida Operası'ndaki Amonasro tiplemesi verilebilir.

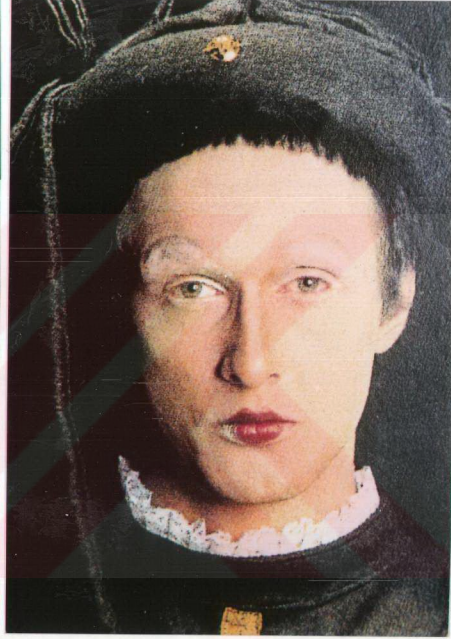
(Şekil 63)

ORTAÇAĞ DÖNEMİ ERKEĞİ VE KADINI

- Yüze; açık, sarı pastel tonunda fond. sürülür.
- Cilt bolca pudralanır.
- Kadınlarda kaş tamamen kapatılır (Bk.sf. 25). Erkeklerde ise, kapatılan kaşın üst hizasından, yine yay şeklinde, belli belirsiz birer kaş çizilir.
- Gözün üst çizgisine kirpik diplerinden beyaz renkte kalem çizilir.
- Kadınlarda dudak normal çizgileri içinde kalıp, pastel, açık renkte bir ruj ile boyanır. Erkeklerde ise, dudaklar küçültülüp, açık bakır renginde ruj sürülür.
- Çağın gereği alın olabildiğince açıktır. Döneme uygun peruk kullanılır.

G. Puccini'nin Gianni Schicchi Operası'ndan Rinuccio karakterini erkek tiplemesine, Laretta karakterini de kadın tiplemesine örnek olarak sunabiliriz.

açık, sam pastel

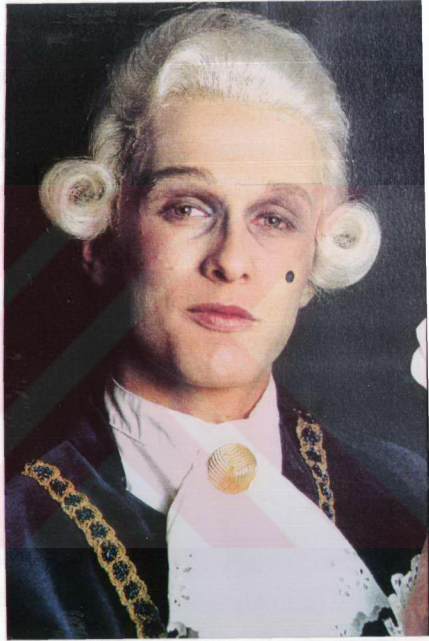
(Şekil 64)

ROCOCO DÖNEMİ ERKEĞİ VE KADINI

- Erkekler için efemsi yani kadınsı tarzda bir makyajdır.
- Açık pembe rengi fond. kullanılır.
- Yüze, o dönemin özelliği gereği bolca pudra sürülür.
- Erkeklerde üst göz çizgisi, kadınlarda ise alt göz çizgisi siyah renkte göz kalemiyle belirginleştirilir.
- Kadınlarda kaş ile göz arasına parlak mavi renkte far, erkeklerde ise koyu gri tonda far sürülür. Yine kadınlarda kirpiklere rimel sürülerek belirginleştirilir.
- Yanaklara 2.pozisyonda belirgin bir koyulukta kırmızı allık sürülür (Bk.sf. 49).
- Kadınlarda koyu kırmızı renkte, erkeklerde ise açık bakır renginde ruj kullanılır.
- Beyaz ya da sarı renkte Rococo peruk kullanılır.

W.A. Mozart'ın Figaro'nun Düğünü Operası'ndan Kont Almaviva karakterini erkek tiplemesine, Kontes Almaviva karakterini kadın tiplemesine örnek olarak gösterebiliriz.

Aaık penbe

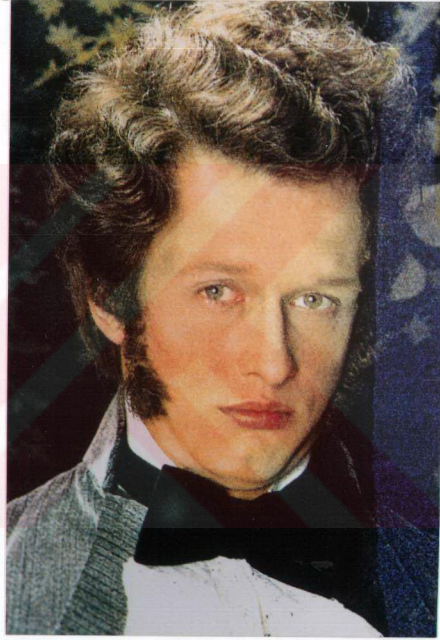
(Şekil 65)

1890 DÖNEMİ ERKEĞİ VE KADINI

Bu döneme ait makyajlarda çok parlak ve aşırı koyu renk tonlarından kaçınılmalıdır.

- Yüzde açık sarı tonunda fond. kullanılır.
- Erkeklerin göz çizgilerinde her hangi bir belirtme olmaz iken, kadınların üst ve alt göz çizgileri, ince bir çizgi halinde, hafifçe belirginleştirilir.
- Kadınların göz kapaklarında uçuk yeşil ya da her hangi bir uçuk ve sade renkte far kullanılır.
- Erkeklerin yanaklarına uçuk pembe allık kullanılırken, kadınlara canlı pembe tonunda allık sürülür.
- Erkeklerde ve kadınlarda dudak rengi, doğal dudak renginin bir ton koyusu şeklindedir.
- Cilt pudralanır.
- Erkeklerin favorileri çene çizgisinde dudak hizasına dek iner.
- Kadınların saç stillerinde, dönemin özelliklerine uygun, bukleli peruklar kullanılır.

9916 sm-1

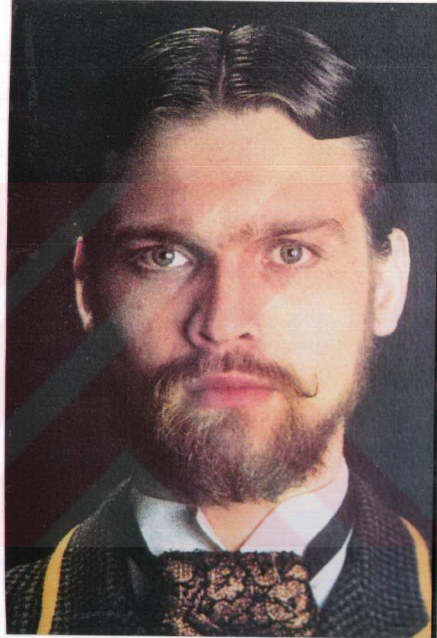

(Şekil 66)

1900 DÖNEMİ ERKEĞİ VE KADINI

- Açık, ten renginde fond. sürülür.
- Yüzde yapılacak olan gölg. ve ışıklar karakterin yaşı ve verilmek istenen ifadenin gücüyle belirlenir.
- Üst ve alt göz çizgileri, erkeklerde hafifçe, kadınlarda ise daha net bir şekilde belirginleştirilir.
- Kadınlarda göz kapağı orta koyulukta gri bir farla belirginleştirilir. Kaş kemiğinin altına, açık renkte far sürülür.
- Kadınlarda canlı pembe tonunda allık kullanılır.
- Erkek ve kadınların ruj rengi, doğal dudak renklerinin bir ton koyusu şeklindedir. Bu döneme ait makyajlarda parlak ve aşırı renk tonlarından kaçınılmalıdır.
- Yüz pudralanır.
- Kadınlarda iri dalgalı, topuz şeklinde peruklar kullanılırken erkeklerde, saçlar parlak görünümlü olabileceği gibi, muntazam olarak taranmış ve önden ikiye ayrılmıştır. İsteğe bağlı olarak takma sakal ve bıyık kullanılabilir.

Aqiden reysi

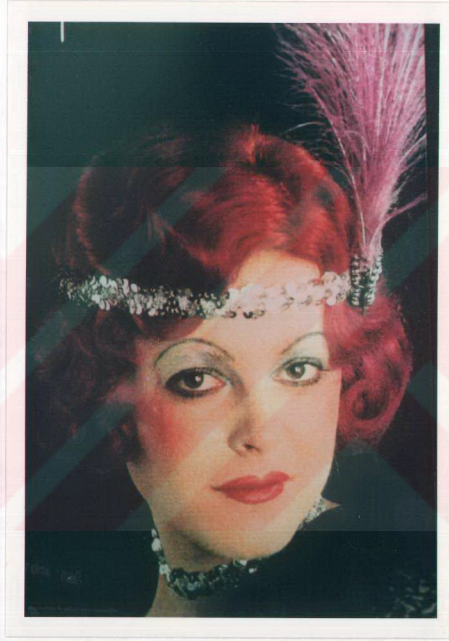
(Şekil 67)

1930 DÖNEMİ KADINI

- Canlı bir ten renginde fond. kullanılır.
- Kaşlar kapatılarak, normal seviyesinden biraz daha yukarıda, ince bir yay şeklinde çizilir. (Bk.sf. 25 “Kaş Kapatma”)
- Göz kapaklarına parlak, uçuk yeşil tonunda far sürülür.
- Üst ve alt göz çizgisi ince bir çizgi halinde göz kalemi ya da eye liner ile belirginleştirilir.
- Kirpiklere rimel sürülür.
- Yanaklara birinci pozisyonda kırmızı allık sürülür. (Bk.sf. 49)
- Üst ve alt dudak, normal çizgilerinden taşarak büyütülür. Bu büyültme işlemi sırasında kullanılan ruj renginin bir ton koyusu olan dudak kalemi ile dudağa istenilen şekil verilir. Ruj rengi olarak canlı kırmızı tonları seçilir.
- Yüz pudralanır.
- Peruk olarak, dönemin saç modellerine uygun bir tarz seçilmelidir.

Franz Lehar'ın Şen Dul Opereti'nden Valencienne karakteri bu tiplmeye örnek olarak gösterilebilir.

Canlı

(Şekil 68)

CADI

- Cilt temizlenir ve sıvı latex yardımıyla ciltte deformasyon etkisi yaratılır. (Bk.sf. 34)
- Sivri bir şekilde takma burun ve çene yapılır. (Bk.sf. 26,27)
- Cilde solgun renkte bir fond. sürülür ve pudralanır.
- Ardından göz halkaları, elmacık kemiğinin altı, gülümseme çizgisi, hiddet çizgisi ve çene bölgesi üzerinde gölg. ve ışıkl. yapılır. (Bk.sf. 14)
- Gözün üst ve alt çizgisine kırmızı krem bazlı boya sürülür, göz altları morartılarak, gözlerde sağlıklı bir görüntü elde edilir.
- Dudaklara soluk bordo - mor renkleri kullanılır. Dudak üstündeki çatlak görüntüyü elde etmek için, üst dudağa dikeylemesine koyu, kısa çizgiler çizilir. Çizgi araları ışıklandırılarak birbirlerine parmak ucuyla yedirilir.
- Sol ya da sağ burun kanatının (ya da uygun olan her hangi bir yere) ben yapılır. (Bk.sf. 36)
- Kırçilli, kirli bir renge sahip, muntazam olmayan bir peruka kullanılır.
- Tüm makyaj bittikten sonra renksiz, transparan bir pudra ile tüm cilt pudralanır.

Not : Bu makyajda gerekli görüldüğü taktirde diş mineleri de karartılabilir. (Bk.sf. 38 “ Dişler ”)

Karakterin imajını güçlendirmek için uzun ve sivri tırnaklar yapılabilir. (Bk.sf. 38 “ Tırnaklar”)

Bu tiplmeye, E. Humperdinck'in Hansel ve Gretel Operası'ndaki Cadı karakteri örnek verilebilir.

(Şekil 69)

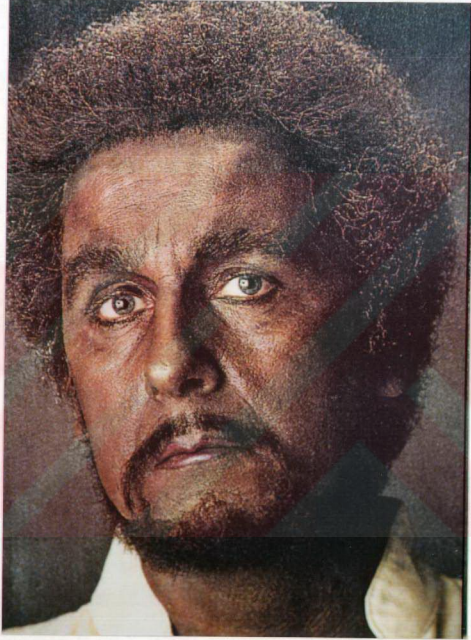
ZENCİ

- Cilt temizlenir.
- Görünen tüm açık bölgelere (yüz, boyun ve eller) koyu kahverengi fond. sürülür.
- Göz halkalarına hafif olarak gölg. ve ışıkl. yapılır.
- Göz çevresi siyah renkte eye liner (ya da göz kalemi) ile belirginleştirilir.
- Dudaklarda koyu bordo renginde ruj kullanılır.
- Kaşın başlangıç noktasıyla, göz pınarı arasındaki çukur bölgeye, kırmızı renkte boyayla derinlik verilir.
- Yanaklara pastel kırmızı renkte allık sürülür.
- Saçlar ve sakal kıvırcıktır.

Zenci erkek tiplemesine örnek olarak besteci G. Verdi'nin Otello Operası'ndaki Otello ve G. Gershwin'in Porgy and Bess Operası'ndaki Porgy karakterlerini verebiliriz.

Zenci kadın tiplemesine örnek olarak ise besteci G. Puccini'nin Aida Operası'ndaki Amneris ve yine G. Gerchwin'in Porgy and Bess Operası'ndaki Bess karakterlerini gösterebiliriz.

Koyu Kahve

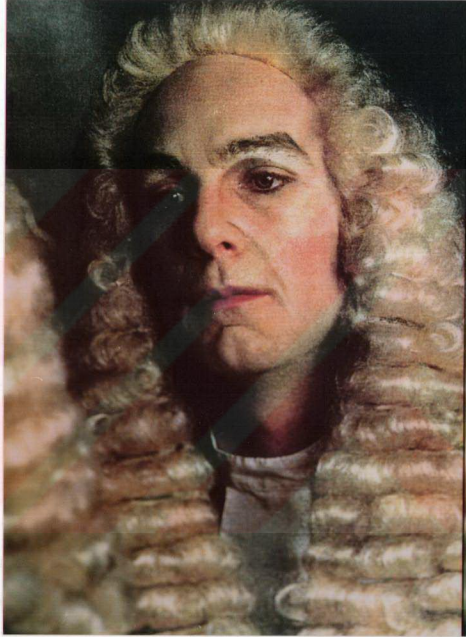
(Sekil 70)

YARGIÇ

- Fond. olarak soluk bir ten rengi kullanılır.
- Kaşlar uçlara doğru, bir kaş ya da göz kalemi yardımıyla kalınlaştırılır.
- Kaş kemiğinin hemen altına, yoğun şekilde ışıkl. yapılır. Bunun amacı gözü ön plana çıkarmaktır.
- Karakteri ve vermek istenilen ifadenin gücünü artırmak için gölg. ve ışıkl. yapılır. (Bk. sf. 14)
- Göz çizgileri, siyah göz kalemi ya da eye liner ile çizilerek belirgin hale getirilir.
- Göz kapağına parlak yeşil gri (ya da uygun her hangi bir renkte) far sürülür.
- Yanaklara 4.pozisyonda, uçuk pembe ya da açık kırmızı renginde allık sürülür.
- Dudaklara; mat, bordo - kahverengi tonunda ruj sürülür. Yüz pudralanır.
- Karaktere uygun, sarı veya beyaz renkte peruk kullanılır.

Besteci W.A. Mozart'ın Figaro'nun Düğünü Operası'ndaki Don Curzio karakterini bu tiplmeye örnek olarak verebiliriz.

50/50

(Şekil 71)

GEYŞA

- Beyaza en yakın fond. kullanılır.
- Kaşlar tamamen kapatılarak, daha yukarıdan, ince ve yay şeklinde yeni birer kaş çizilir. (Bk.sf. 25)
- Gözün çevresi, göz pınarının oyuğundan gözün bitiş noktasına dek çepre çevre eye liner ile çizilir. Bu özel çizimdeki amaç, gözü daha çekik göstermektir. Kirpikler rimellenir. Mümkünse takma kirpik kullanılır.(Bk.sf. 32)

(Şekil 72)

- Dudak küçültülür. Bu işlemi yapmadan evvel fond. tüm dudağı kapsıyacak şekilde sürülür. Tekrar pudralama işlemi yapılır. Dudak kalemiyle (kullanılan ruj renginden bir ton daha koyu olarak) dudak üzerinde, istenilen oranda küçültme yapılır.
- Hafif pastel pembe tonunda allık sürülür.
- Kırmızı renkte ruj kullanılır.
- Geyşa peruk kullanılır.

Bu tiplmeye örnek olarak Besteci G. Puccini'nin Madam Butterfly Operası'ndaki Butterfly karakteri örnek olarak verilebilir.

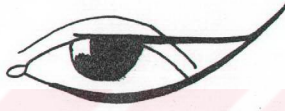
Ryūga Gaku

(Sekil 73)

ÇİNLİ KADIN

- Sarı renkte fond. kullanılır.
- Kaşlar kapatılır. Normal kaş seviyesinden daha yukarıda ve yay şeklinde kaş çizilir. (Bk.sf. 25 “Kaş Kapatma”)
- Resimde de görüldüğü gibi, gözü daha çekik göstermek için göz kapaklarının üstü latexten elde edilen plastik bir madde ile kapatılmıştır. Ancak bu yöntem daha karmaşık ve zor olmasından dolayı, eye liner kullanılarak yapılan çizim daha pratiktir.

(Şekil 74)

- Kirpiklere rimel sürülür.
- Allık olarak uçuk pembe tonu kullanılır. Cilt pudralanır.
- Sarı benizli ırkların bir özelliği olarak dudak renkleri açık mordur.

Besteci G. Verdi'nin Turandot Operası'ndaki Turandot karakteri bu tiplmeye örnek verilebilir.

Sarı

(Şekil 75)

ÇİNLİ ERKEK

- Tıpkı Çinli kadın makyajında olduğu gibi cilde sarı fond. uygulanır.
- Kaşlar kapatılarak, normal kaş seviyesinden daha yukarıda ve ters yay şeklinde kaş çizilir.
- Gözü çekik göstermek için eye liner ile göze şekil verilir. Kirpiklere rimel sürülür.

(Şekil 76)

- Allık olarak uçuk pembe renk kullanılır.
- Bıyık, dudak uçlarının üst kısmından başlayıp aşağıya doğru ince ve uzun bir şekilde iner. Bu ırk insanların tipik özelliği gereği sakal, çene üzerinde toplanıp, çok az ve seyrek. Uzun veya kısa olabilir.
- Dudaklara açık mor renginde ruj sürülür.

Besteci G. Verdi'nin Turandot Operası'ndaki Ping, Pang ve Pong karakterleri bu tiplere örnek gösterilebilir.

571

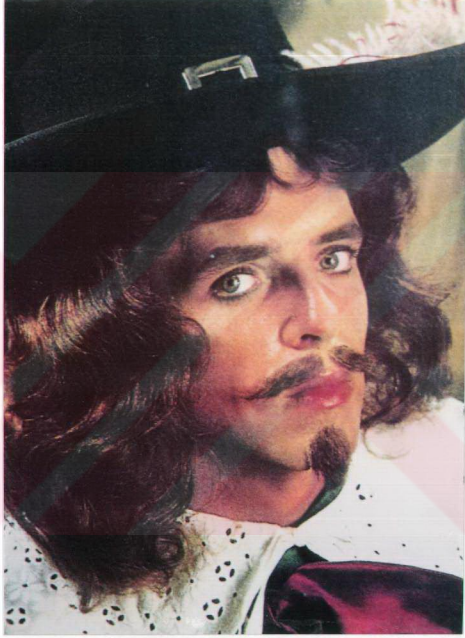
(Şekil 77)

SİLAHŞÖR

- Açık bronz tonda fond. kullanılır.
- Kaşlar, kaş kalemiyle uçlara doğru kalınlaştırılır.
- Üst ve alt göz çizgisi, siyah göz kalemiyle belirginleştirilir.
- Kirpikler rimellenir.
- Yanaklara 1.pozisyonda kırmızı alık sürülür. (Bk.sf. 49)
- Dudaklarda, dudağın doğal renginden biraz daha koyu ve canlı bir renk ruj kullanılır.
- Takma sakal ve bıyık yapıştırıldıktan sonra, transparan bir pudra ile makyaj yüze sabitleştirilir.
- Kat kat kesilmiş, uzun bir peruk kullanılır.

Bu tiplmeye örnek olarak G. Donizetti'nin Aşk İksiri Operası'ndaki Sir Edgardo karakterini gösterebiliriz.

Ağır bronz

(Şekil 78)

KUKLA BEBEK

- Canlı sarı tonda fond. kullanılır.
- Kaşlar kapatılarak, normal seviyesinden biraz daha yukarıdan, orta kalınlıkta, bir yay şeklinde çizilir. (Bk.sf. 25)
- Kapatılan kaşların üzerine altın renkte (ya da başka bir renkte) simli far sürülür.
- Göz kapakları, naturel kaşları da kapatacak şekilde maviye (veya herhangi bir canlı renge) boyanır.
- Alt ve üst göz çizgileri, kalın çizgiler halinde belirginleştirilir. Alt göz çizgisinden aşağıya doğru, yelpaze şeklinde inen çizgiler çizilir. Bu işlemin amacı, abartılı bir kirpik görünümünü vermektir. Üst kirpiklere takılan takma kirpiklerin uzunluğu ise içten dışa doğru artar.
- Yanaklara canlı, kırmızı renkte allık sürülür. Allık yanaklara, geniş bir yuvarlak şeklinde sürülür. Bu, tıpkı gözlerde de olduğu gibi, yaratılmak istenen karakterin görsel ifadesini güçlendirecektir.
- Dudaklar “ Kelebek Dudak ” şeklinde küçültülür. Kullanılan ruj canlı kırmızı renktedir. Dudaklara istenilen şekli verirken seçilen kırmızı rengin bir ton koyusu, dudak kalemi kullanılır. (Bk.sf. 48)
- Cilt pudralanır.
- Başa ise, karakterin imajına uygun, kıvrıkcık bir peruk kullanılır.

Besteci R. Leoncavallo'nun Palyaçolar adlı operasındaki Nedda tiplemesini örnek olarak verebiliriz.

(Şekil 79)

ŒYTAN (MEPHISTO)

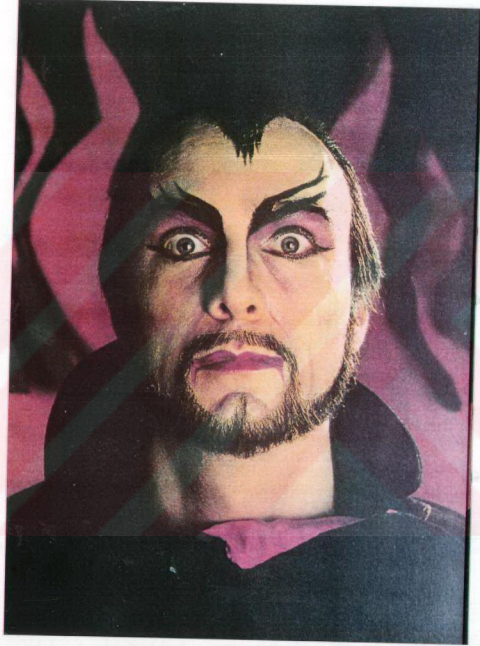
- Soluk renkte bir fond. kullanılır.(Takma sakal ve bıyığın takılacağı yerler hariç)
- Bu karakterin ifadesini güçlendirmek için yüzün belirli hatları üzerinde gölg. ve ışıkl. yapılır.

Bu alanlar; göz altı halkası, burun kemiğinin yan duvarları, gülümseme çizgileri, elmacık kemiğinin altı, çene bölgesi.

- Kaşlar kapatılır ve karakterin vermek istediği şeytani imajı güçlendirmek için resimde görülen daha vurgulayıcı çizimler, kapatılan kaşın üzerine uygulanır.
- Göz kapağının tümüne açık mor renkte far sürülür.
- Soluk pembe renkte, 2.pozisyonda allık sürülür. (Bk.sf. 49)
- Koyu mor renkte ruj kullanılır ve ruj renginin bir ton koyusu olan dudak kalemle resimdeki şekil dudağa uygulanır. Cilt pudralanır.
- Karaktere uygun bir takma sakal ve bıyık takılır. (Bk.sf. 28,29,30)

Besteci Charles Gounod'un Faust Operası'ndan Mephisto karakteri, bu tiplmeye örnek olarak verilebilir.

Soluuk

(Şekil 80)

PALYAÇO

Bu karakterin makyajına başlamadan önce şunu belirtelim ki, yukarıda gösterilen resim dışında, daha birçok türde palyaço yüzü yapmak mümkündür. Yüze çizilen çizgiler, kullanılan renkler yer yer değişim gösterebilir. Bu, çeşitlilik açısından oldukça zengin bir karakterdir.

- Burun ve resimde de görülen dudak çizimini kaplayan alan dışındaki tüm yüze, saç çizgisinin başladığı yere kadar, beyaz fond. sürülür ve pudralanır. Ancak öncelikle kaşlar kapatılmalıdır, aksi halde, fondötenlenen bir kaşın kapatılması güçleşecektir. (Bk.sf. 25)
- Gözün alt çizgisinin dış ucundan başlayıp, normal kaş seviyesinden biraz daha yukarı olmak üzere gözün altından, gümüş renginde (ya da başka bir renkte) gözün üstünde yarım ay şeklinde bir çizgi çizilir.
- Gözün üst ve alt çizgisinin ortasında, biri aşağıyı diğeri yukarıyı gösterecek birer çizgi çizilir.
- Gözün içine siyah kalem çekilir.
- Burun kırmızıya boyanır.
- Dudaklar, normal boyutlarından daha da büyük olmak üzere, uçları yukarı bakacak şekilde canlı bir kırmızı ruj ile boyanır. Çizilen bu dudak şeklinin dış sınır çizgisi kahverengi kalemle belirginleştirilir. Cilt pudralanır.
- Renkli, kıvrıkcık bir peruka kullanılır.

Besteci R. Leoncavallo'nun Palyaçolar Operası'ndaki Beppo karakterini bu tiplmeye örnek olarak verebiliriz.

beyaz.

(Şekil 81)

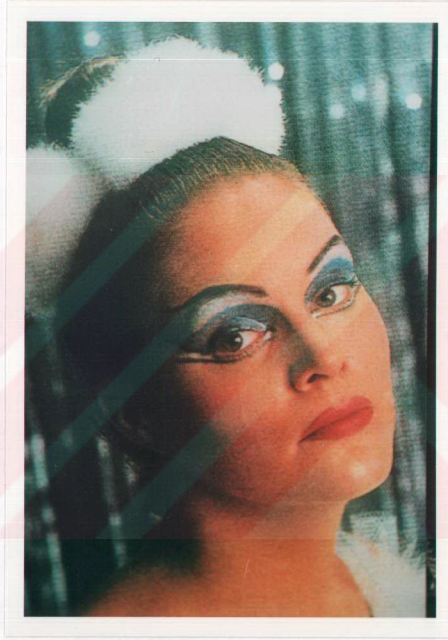
BALERİN

Yukarıda gösterilen resim sadece bir örnek olup, bale makyajı için baz olarak alınmamalıdır. Bale makyajı içinde de çeşitlilikler mümkündür.

- Cilt canlı bir ten rengiyle fond.lenir.
- Kaşlar kapatılarak (Bk.sf. 25) dış uçları yukarı doğru bakan kaşlar çizilir.
- Kapatılan kaşların üstüne ve kaş kemiğinin altına parlak gri renkte far sürülür.
- Göz kapağına, iki ucu dış noktada, yukarıya doğru birleşen bir çizim içinde parlak, açık mavi far sürülür.
- Alt kirpik çizgisinin biraz altından, yukarıda yapılan “ çekikliğe ” paralel bir çizgi çekilir.
- Yanaklar ikinci pozisyonda, canlı renkte allık sürülür.
- Dudaklara da, dudak kalemiyle çerçeve çizilerek içine tıpkı allıkta da olduğu gibi canlı bir kırmızı tonunda ruj sürülür.
- Cilt pudralanır.

Not: Balerin makyajına yönelik çeşitli değişiklikler mümkündür. Yukarıda yapılan açıklamalar, resimdeki örneğe bağlı kalınarak yapılmıştır.

Carl

(Şekil 82)

AYYAŞ

- Ciltte soluk bir fond. rengi kullanılır.
- Hiddet çizgileri, göz halkaları, şakaklar, göz çukuru ve elmacık kemiğinde gölg. ve ışıkl. yapılır.
- Alkolik bir insanın karaciğerinin fonksiyonlarını yerine getirmemesi durumu göz önünde bulundurularak, gözün üst ve alt çizgisi üzerinde, burun ucunda ve yanaklarda leke şeklinde kırmızı renklendirme yapılır.
- Dudaklar soluk mor rengindedir.
- Yanaklarda ve bıyık bölümünde kirli sakal görünümünü yaratmak için: hafif nemlendirilmiş süngeri boyaya hafifçe bastırıp, yüze nazik vuruşlarla uygulayın. Sakın boyayı dümdüz sürmeyin. Diğer bir yöntem ise, kirli sakalın yapılacağı yere spirit gom sürülür. Nemli bir sünger yardımıyla küçük, kısa krep saç kılları, yapışkan maddenin üzerine küçük vuruşlarla yerleştirilir.
- Son aşamada cilt pudralanır.
- Eller üzerinde de belirli bir deformasyon etkisi yaratmak için, yüksek yerler bordo kahverengi renkle gölgelendirilir. Eldeki damarları da makyajla vurgulamak iyi olur.
- Saçlar bakımsız ve kırçıldır. Resimde görüldüğü gibi istenirse kaşlar, takma kaş ile gürleştirilir.

Soket

(Şekil 83)

SONUÇ

Sahne makyajı, kullanılan malzemelerin uygulanış şekilleri açısından; sinema, tv ve gündelik makyaja göre farklılık gösteren, genel anlamda opera ve tiyatrodaki kullanılan makyaj tekniğini bünyesinde tutan bir yüz yapma sanatıdır.

Sahne makyajında genel amaçlar; ışıkların yüzde oluşturduğu olumsuz gölgeleri ortadan kaldırmak, yaratılmak istenen karakteri ve onun psikolojik etkilerini yüzde yansıtmaktır.

Gerek karakterin imajını güçlendirmek gerekse de yaşının, hatları üzerinde yarattığı derinlikleri belirginleştirmek için gölg. ve ışıkl. yapılmasına gerek duyulur.

Makyajın yüze uygulanışı sırasında sanatçının sahne makyajı tekniğiyle ilgili bilmesi gereken bir takım ön bilgiler vardır. Bunlar makyajın temelini oluşturup, gerek gölgelendirici ve ışıklandırıcılarla gerekse de plastik malzemeler yardımıyla yüzde istenilen değişikliği yaratabilirler.

Sıra karakter makyajının uygulanışına geldiğinde, önceden belirtilen sahne makyajı teknikleriyle birlikte, yansıtılmak istenen karakteri; kişilik, sağlık, ırk, çirkinlik, moda, çevre ve yaş gibi faktörlerde göz önünde bulundurularak yüze yansıtılır.

KAYNAKLAR

- Arcan, İ. Galip : Tiyatroda Makyaj, Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları Kılavuz Kitapları VIII, İstanbul Basımevi, İstanbul, 1941
- Arkan, Yılmaz : Uygulamalı Tiyatro Eğitimi 2, Her Yönüyle Tiyatro Makyajı, Arkan Ofset A.Ş., İstanbul, 1995
- Aydın, Necdet : Sahne Makyajı Ders Notları
- Baird, John F. : Stage Make-up, Samuel Franche Ltd, London, 1931
- Bitterlin, A. : L'art du Maquillage, Edition de la coiffure, Francaise, 1937
- Chalmers, Helena : The Art of Make-up, D. Appleton and Company, New York, 1967
- Corson, Richard : Stage Make-up, Appleton Century Crofts, New York, 1967
- Adı geçen yazarlar : Meydan Larousse, Cilt: 8, Meydan Gazetecilik ve Neşriyat Ltd. Şti., İstanbul, 1985
- Karahmet, Ömer : Sahne Makyajı Ders Notları
- Nutku, Özdemir : Sahne Bilgisi, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 1989
- Pınar, Perihan : Sahne Makyajı Teknikleri.
(Lisans Bitirme Tezi), İzmir, 1994
- Swinfield, Rosemarie : Stage Make-up, A & C Black (Publishers) Limited, London, 1995

ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında İzmir’de doğdu. 1990 yılında İzmir Fatih Koleji’nden mezun olarak, aynı yıl D.E.Ü. Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Şan Bölümüne girdi. Pekin Kırgız ve Silvia Viragova ile çalışan Dolkay, Lisans eğitiminin 3.yılından itibaren Prof. Konstantin P. Lisovsky ile çalışmalarını sürdürmektedir.

1994-1995 öğretim yılında D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından açılan Yüksek Lisans sınavını kazandı.

1995 Şubat ayında İzmir Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde H.Villa Lobos’un “Bachianas Brasileiras” adlı eserini seslendirdi.

Dolkay, halen D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsün’de Yüksek Lisans Eğitime devam etmektedir.